

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1989-2000

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
2001-2006**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΙΟΥΛΙΟΣ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	5
Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1989-1990.....	5
1. Δαπάνες για τις Ανάγκες της Βιβλιοθήκης.....	5
2. Συλλογές.....	5
3. Χώροι και Τεχνολογική Υποδομή.....	6
3.1 Χώροι.....	6
3.2 Εξοπλισμός.....	6
4. Προσωπικό.....	7
5. Υπηρεσίες προς τους Χρήστες:.....	7
5.1 Δανεισμός.....	7
Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1991-1996.....	8
1. Δαπάνες για τις Ανάγκες της Βιβλιοθήκης.....	8
2. Συλλογές.....	8
3. Χώροι και Τεχνολογική Υποδομή.....	8
3.1 Χώροι.....	8
3.2 Εξοπλισμός.....	9
4. Προσωπικό.....	9
5. Μηχανογράφηση – Αυτοματισμός.....	9
6. Υπηρεσίες προς τους Χρήστες.....	10
6.1 Δανεισμός.....	10
6.2 Διαδανεισμός.....	10
6.3 Υπηρεσίες Πληροφόρησης.....	10
Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1997-2000.....	11
1. Δαπάνες για τις Ανάγκες της Βιβλιοθήκης.....	11
2. Συλλογές.....	11
2.1 Ειδικές Συλλογές:.....	12
2.2 Δωρεές.....	12
3. Χώροι και Τεχνολογική Υποδομή.....	13
3.1 Χώροι.....	13
3.2 Εξοπλισμός.....	14
4. Προσωπικό.....	14
5. Μηχανογράφηση – Αυτοματισμός.....	15
5.1 Νέο Σύστημα Διαχείρισης Βιβλιοθήκης.....	15
5.2 Δικτύωση των Τοπικών Βάσεων Δεδομένων.....	15
5.3 Διαχείριση της Πρόσβασης μέσα από τους Σταθμούς Εργασίας (H/Y) της Βιβλιοθήκης.....	15
6. Υπηρεσίες προς τους Χρήστες:.....	15
6.1 Δανεισμός – Διαδανεισμός – Συλλογή Κρατημένου Υλικού.....	16
6.2 Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Πληροφόρησης.....	17
6.3 Πρόγραμμα Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης.....	18
6.4 Πρόγραμμα Επιμόρφωσης του Προσωπικού της Βιβλιοθήκης.....	19
7. Δραστηριότητες της Βιβλιοθήκης.....	19
7.1 Δημοσιεύσεις:.....	19
7.2 Διοργάνωση Εκδηλώσεων:.....	21
7.3 Συμμετοχή σε Προγράμματα:.....	22
7.4 Άλλες Δραστηριότητες.....	23

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2001-2006	24
1. Δαπάνες για τις Ανάγκες της Βιβλιοθήκης.....	25
2. Συλλογές.....	26
2.1 Ηλεκτρονικό Υλικό - Ψηφιοποίηση.....	26
2.2 Έντυπο και Οπτικοακουστικό Υλικό	27
2.3 Βιβλιογραφική Επεξεργασία Υλικού	27
2.4 Βιβλιογραφικός Έλεγχος	27
2.5 Αξιολόγηση και Ανάπτυξη Συλλογών	28
3. Χώροι και Τεχνολογική Υποδομή	28
3.1 Χώροι	28
3.2 Εξοπλισμός	29
4. Προσωπικό.....	29
5. Μηχανογράφηση - Αυτοματισμός.....	30
6. Υπηρεσίες προς τους Χρήστες	30
6.1 Δανεισμός	30
6.2 Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Πληροφόρησης.....	32
6.3 Προγράμματα Εκπαίδευσης.....	34
6.4 Υπηρεσίες σε Άτομα με Αναπηρίες	38
7. Δραστηριότητες της Βιβλιοθήκης	39
7.1 Δημοσιεύσεις:	39
7.2 Διοργάνωση Εκδηλώσεων	40
7.3 Συμμετοχή σε Προγράμματα	42
7.4 Άλλες Δραστηριότητες.....	43

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1989-1990

Η Βιβλιοθήκη της παλιάς Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Θεσσαλονίκης (Α.Β.Σ.Θ.) μεταφέρθηκε στο νέο κτίριο που προοριζόταν για την εγκατάσταση του υπό ίδρυση Πανεπιστημίου Μακεδονίας στα τέλη του 1989. Η μεταφορά αυτή συνέπεσε με τη μετονομασία της Α.Β.Σ.Θ. σε Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και την επίσημη λειτουργία του σαν Πανεπιστήμιο. Η μετέπειτα εξέλιξη της Βιβλιοθήκης ακολούθησε την εξέλιξη του ιδρύματος σε ότι αφορά τη διεύρυνση των γνωστικών αντικειμένων που μέχρι τότε κάλυπτε η Βιβλιοθήκη και κατά συνέπεια τις συλλογές υλικού της, την τεχνολογική υποδομή, τη σταδιακή αύξηση των χρηστών της και τη σταδιακή διαμόρφωση και προσφορά νέων υπηρεσιών.

Ο νέος χώρος ήταν κατά πολύ μεγαλύτερος από εκείνον που μέχρι τότε χρησιμοποιούσε η Βιβλιοθήκη στο κτίριο της Α.Β.Σ.Θ. (Τσιμισκή 45). Έτσι υπήρχε άμεση ανάγκη για αγορά επιπλέον εξοπλισμού (βιβλιοστατών, γραφείων, τραπεζιών και καθισμάτων για το χώρο του Αναγνωστηρίου κλπ.). Η Βιβλιοθήκη μέχρι τότε απασχολούσε 3 υπαλλήλους (2 διοικητικούς και 1 τελειόφοιτη του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης). Το νέο περιβάλλον εργασίας σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες απαιτήσεις του Πανεπιστημίου που εισερχόταν δυναμικά στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδρύοντας 3 επιπλέον¹ Τμήματα (Εφαρμοσμένης Πληροφορικής, Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής και Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Πολιτικών Σπουδών), κατέδειξαν επίσης και την άμεση ανάγκη στελέχωσης της Βιβλιοθήκης με επιπλέον εξειδικευμένο προσωπικό.

1. Δαπάνες για τις Ανάγκες της Βιβλιοθήκης

Κατά τη 2ετία 1989-1990 η Βιβλιοθήκη χρηματοδοτήθηκε από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου με 6.778.555 δρχ. για αγορά βιβλίων, 18.609.740 δρχ. για συνδρομές περιοδικών και βάσεων δεδομένων (CD-ROMs) και 1.240.826 δρχ. για βιβλιοδεσία (κυρίως περιοδικών).

2. Συλλογές

Η πολιτική που μέχρι τότε ακολουθούνταν για τις προσκτήσεις υλικού της Βιβλιοθήκης εναπόθετε στα μέλη του Διδακτικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου την ευθύνη για τον εμπλουτισμό της συλλογής της Βιβλιοθήκης. Η Βιβλιοθήκη δεν συμμετείχε η ίδια σε προτάσεις υλικού, παρά μόνο για μικρό αριθμό μονογραφιών με στόχο την κάλυψη αναγκών των φοιτητών όπως προέκυπταν από τις καθημερινές επαφές του προσωπικού της Βιβλιοθήκης μαζί τους. Το υλικό που αποκτιόταν επεξεραζόταν βιβλιογραφικά και προωθούνταν κατ' ευθείαν στα γραφεία των μελών του Διδακτικού Προσωπικού που το είχαν προτείνει. Έτσι στο χώρο της Βιβλιοθήκης έμενε ένα μικρό ποσοστό υλικού, που αποτελούνταν κυρίως από εγχειρίδια της δωρεάν διανομής που κάλυπταν τις βασικές ανάγκες των φοιτητών. Συνολικά η συλλογή της Βιβλιοθήκης κατά το διάστημα αυτό αριθμούσε γύρω στις 30.000 μονογραφίες με ετήσιο ρυθμό αύξησης, 1.500 περίπου βιβλία. Οι συλλογή των περιοδικών αριθμούσε περίπου 600 τρέχουσες συνδρομές το μεγαλύτερο μέρος των οποίων ήταν ξενόγλωσσοι τίτλοι.

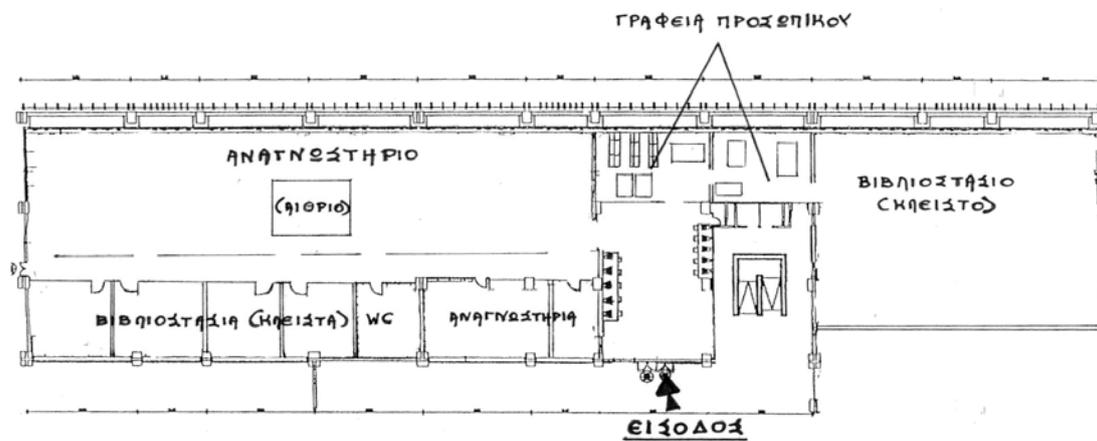
¹ Πέραν των 2 προϋπαρχόντων: του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών και του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων.

3. Χώροι και Τεχνολογική Υποδομή

3.1 Χώροι

Οι χώροι της Βιβλιοθήκης στις νέες κτιριακές εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου περιλάμβαναν: 1 χώρο υποδοχής, 1 Αναγνώστηριο, 1 κλειστό Βιβλιοστάσιο και γραφεία για το προσωπικό της Βιβλιοθήκης. Από την πρώτη στιγμή διαπιστώθηκε η ακαταλληλότητα των γραφείων προσωπικού που ήταν τοποθετημένα κατά μήκος του εσωτερικού του Αναγνώστηριου με αποτέλεσμα να μην έχουν επαρκή εξαερισμό. Επί πλέον το κλειστό Βιβλιοστάσιο βρισκόταν πολύ μακριά από τα γραφεία του προσωπικού, πράγμα που έκανε αδύνατη την εξυπηρέτηση των χρηστών της Βιβλιοθήκης από της υπαλλήλους. Εννοείται ότι εφόσον οι χρήστες δεν είχαν πρόσβαση στο Βιβλιοστάσιο, ο μόνος τρόπος πρόσβασής τους στη συλλογή της Βιβλιοθήκης ήταν μέσω των υπαλλήλων της. Ο χρήστης εντόπιζε το βιβλίο που ήθελε από τον έντυπο δελτιοκατάλογο της Βιβλιοθήκης που βρισκόταν στο χώρο υποδοχής. Στη συνέχεια το ζητούσε από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης το οποίο το μετέφερε από το κλειστό Βιβλιοστάσιο και ο χρήστης χρησιμοποιούσε το υλικό στο Αναγνώστηριο της Βιβλιοθήκης.

Η ανάγκη να λυθεί άμεσα το χωροθετικό πρόβλημα των γραφείων του προσωπικού ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει γρήγορα η Βιβλιοθήκη οδήγησε στη μεταφορά των γραφείων του προσωπικού στο χώρο μεταξύ του κλειστού Βιβλιοστασίου και του Αναγνώστηριου και στη μετατροπή των αρχικών γραφείων προσωπικού σε χώρους αποθήκευσης υλικού (π.χ. δεμένους τόμους της Εφημερίδας της Κυβέρνησης) και σε μικρά αναγνώστια ομαδικής μελέτης. Η μεταφορά των γραφείων του προσωπικού είχε το πλεονέκτημα ότι έφερε το χώρο του προσωπικού σε άμεση επικοινωνία με το κλειστό Βιβλιοστάσιο με αποτέλεσμα να διευκολύνεται η εξυπηρέτηση των χρηστών σύμφωνα με το ισχύον τότε σύστημα.

3.2 Εξοπλισμός

Η Βιβλιοθήκη την εποχή εκείνη διέθετε έναν προσωπικό υπολογιστή εφοδιασμένο με μηχανήμα ανάγνωσης οπτικών δίσκων (CD-ROM), τον οποίο χρησιμοποιούσε τόσο το προσωπικό της Βιβλιοθήκης, όσο και τα μέλη του Διδακτικού Προσωπικού που επιθυμούσαν να χρησιμοποιήσουν τις λιγοστές βάσεις δεδομένων (κυρίως βιβλιογραφικές και στατιστικές) που διέθετε την εποχή εκείνη η Βιβλιοθήκη. Στον εξοπλισμό της Βιβλιοθήκης την εποχή εκείνη ανήκε και ένα επιτραπέζιο φωτοαντιγραφικό μηχανήμα για χρήση από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης.

4. Προσωπικό

Μέχρι τα τέλη του 1990 στη Βιβλιοθήκη απασχολούνταν 5 μόνιμοι υπάλληλοι: 2 πτυχιούχοι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης εκ των οποίων ο ένας ήταν τελειόφοιτος και του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, 1 απόφοιτος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 2 απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης. Σημαντική βοήθεια στις αυξημένες ανάγκες στελέχωσης της Βιβλιοθήκης προσέφερε η πρακτική άσκηση σπουδαστών του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης μέσω της οποίας 2 τελειόφοιτοι βιβλιοθηκονόμοι μπορούσαν να απασχοληθούν για 6 μήνες στη Βιβλιοθήκη. Παρόλ' αυτά η κάλυψη των 2 θέσεων πρακτικής άσκησης δεν ήταν σταθερή (συνήθως καλύπτονταν η μία μόνο θέση) με αποτέλεσμα το πρόβλημα στελέχωσης της Βιβλιοθήκης να παραμένει χωρίς αποτελεσματική αντιμετώπιση.

5. Υπηρεσίες προς τους Χρήστες:

5.1 Δανεισμός

Την περίοδο αυτή εξωτερικός δανεισμός του υλικού της Βιβλιοθήκης επιτρεπόταν μόνο στα μέλη του Διδακτικού Προσωπικού. Προπτυχιακοί φοιτητές του Πανεπιστημίου και εξωτερικοί χρήστες είχαν δικαίωμα εσωτερικού δανεισμού (χρήση μόνο στο χώρο της Βιβλιοθήκης) του υλικού. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω το μεγαλύτερο μέρος του υλικού δανειζόταν αμέσως μετά την παραλαβή και επεξεργασία του στα μέλη του Διδακτικού Προσωπικού. Αποτέλεσμα της πολιτικής αυτής ήταν οι επιτόπιοι χρήστες να μην μπορούν να εκμεταλλευτούν παρά μόνο το μικρό μέρος της συλλογής της Βιβλιοθήκης που βρισκόταν στους χώρους της.

Αντίθετα η συλλογή περιοδικών εκδόσεων (450 περίπου τρέχουσες συνδρομές) δεν δανειζόταν. Οι χρήστες μπορούσαν να φωτοτυπούν τα περιοδικά είτε στο χώρο της Βιβλιοθήκης, είτε σε φωτοαντιγραφικά μηχανήματα των Τμημάτων του Πανεπιστημίου (εφόσον επρόκειτο για μέλη του Διδακτικού Προσωπικού). Η πολιτική απαγόρευσης δανεισμού των περιοδικών εκδόσεων² είχε σαν αποτέλεσμα την συνεχή διαθεσιμότητα του υλικού για όλους τους χρήστες της Βιβλιοθήκης, την αποφυγή απωλειών του υλικού και την καλή διατήρηση και διαχείρισή του.

² Η πολιτική απαγόρευσης δανεισμού των έντυπων περιοδικών ακολουθείται ακόμη και σήμερα από πολλές βιβλιοθήκες του κόσμου. Στην πολιτική αυτή οδηγεί: α) Η φύση των περιοδικών εκδόσεων οι οποίες έχουν ως στόχο την άμεση και σύντομη ενημέρωση σε διάφορους γνωστικούς τομείς. Τα περιοδικά δεν είναι συνήθως υλικό που διαβάζεται από την αρχή ως το τέλος, όπως γίνεται με τα βιβλία. Στις περισσότερες περιπτώσεις από ένα περιοδικό ενδιαφέρει ένα άρθρο το οποίο μπορεί εύκολα να φωτοτυπηθεί, χωρίς να απαιτείται δανεισμός του περιοδικού, πράγμα που θα στερούσε από τους υπόλοιπους χρήστες μιας βιβλιοθήκης τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στο περιοδικό αυτό ανά πάσα στιγμή. β) Το υψηλό κόστος των συνδρομών και η αδυναμία αντικατάστασης ενός περιοδικού που τυχόν έχει κλαπεί ή καταστραφεί (ειδικά όταν πρόκειται για δεμένους τόμους παλαιότερων τευχών). γ) Η ανάγκη εξασφάλισης της συνεχούς πρόσβασης του προσωπικού των βιβλιοθηκών στα περιοδικά για την άμεση εξυπηρέτηση των αιτημάτων διαδανεισμού άρθρων από άλλες βιβλιοθήκες

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1991-1996

Κατά την περίοδο 1991-1996 γίνονται οι πρώτες προσπάθειες αναβάθμισης της Βιβλιοθήκης και τίθενται οι βάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξή της. Γίνεται κατανοητό ότι στην εποχή της κοινωνίας της πληροφόρησης που κάνει την εμφάνισή της την εποχή αυτή, ο «μουσειακός», αποθησαυριστικός ή διαχειριστικός ρόλος της παραδοσιακής βιβλιοθήκης δεν μπορεί να έχει θέση. Η ακαδημαϊκή βιβλιοθήκη οφείλει να παρακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις στο χώρο των επικοινωνιών, να ενημερώνεται για τις νέες μορφές διακίνησης της γνώσης, να εισάγει και να προωθεί τη χρήση των νέων τεχνολογιών, έτσι ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς, ερευνητικούς και διοικητικούς στόχους του Πανεπιστημίου προσφέροντας ποιοτικές και αποτελεσματικές υπηρεσίες στο σύνολο της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.

Υπό αυτό το πρίσμα υποβάλλεται στα τέλη της περιόδου αυτής (το 1996) πρόταση για την εκτέλεση του αναπτυξιακού έργου «Εκσυγχρονισμός της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας», το οποίο θα πραγματοποιούνταν στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ) που χρηματοδοτούνταν μέσω του ΥΠΕΠΘ κατά 75% από το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά 25% από εθνικούς πόρους. Η υλοποίηση του έργου της Βιβλιοθήκης θα ξεκινούσε από τα τέλη του 1996.

1. Δαπάνες για τις Ανάγκες της Βιβλιοθήκης

Κατά την 6ετία 1991-1996 η Βιβλιοθήκη χρηματοδοτήθηκε από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου με 212.010.755 δρχ. για την αγορά βιβλίων και 151.647.237 δρχ. για συνδρομές περιοδικών. Το 1996 πλέον του τακτικού προϋπολογισμού, η Βιβλιοθήκη χρηματοδοτήθηκε με 4.948.205 δρχ. για την αγορά βιβλίων και 4.797.563 δρχ. για την αγορά ηλεκτρονικού υλικού από το ΕΠΕΑΕΚ Ι (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – ΕΚΤ).

Κατά την 4ετία 1993-1996 δαπανήθηκαν για:

- Βιβλιοδεσία του υλικού της Βιβλιοθήκης (κυρίως περιοδικών): 9.965.923 δρχ. από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου.
- Εξοπλισμό της Βιβλιοθήκης: 4.145.600 δρχ. από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου, 25.153.830 δρχ. από τις Δημόσιες Επενδύσεις και 6.596.200 δρχ. από το ΕΠΕΑΕΚ Ι (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΕΤΠΑ).
- Για λογισμικό: 2.527.230 από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου.

2. Συλλογές

Μέχρι το τέλος του 1996 η συλλογή της Βιβλιοθήκης περιλάμβανε 40.000 τόμους βιβλίων και 800 τρέχουσες συνδρομές περιοδικών. Την εποχή αυτή η συλλογή της Βιβλιοθήκης εμπλουτίστηκε και με 28 βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων σε CD-ROM.

3. Χώροι και Τεχνολογική Υποδομή

3.1 Χώροι

Μέχρι και το 1996 λίγες προσπάθειες έγιναν για συνολική βελτίωση του χώρου της Βιβλιοθήκης. Το Βιβλιοστάσιο συνέχισε να παραμένει «κλειστό» για το κοινό του οποίου η εξυπηρέτηση γινόταν μόνο μέσω των υπαλλήλων της Βιβλιοθήκης. Παρόλ' αυτά σαν αποτέλεσμα της μηχανογράφησης της Βιβλιοθήκης που ξεκίνησε το διάστημα αυτό, διαμορφώθηκε κατάλληλα ο χώρος υποδοχής της Βιβλιοθήκης έτσι ώστε να φιλοξενήσει 10 σταθμούς εργασίας Η/Υ οι οποίοι προσέφεραν στους χρήστες πρόσβαση τόσο στον

αυτοματοποιημένο κατάλογο της Βιβλιοθήκης (opac) όσο και στις 28 βάσεις δεδομένων σε μορφή CD-ROM που διέθετε η Βιβλιοθήκη.

3.2 Εξοπλισμός

Το 1992 η Βιβλιοθήκη προχώρησε στην αγορά ενός κεντρικού υπολογιστή (server) με δέκα τερματικά για την εγκατάσταση του ολοκληρωμένου προγράμματος αυτοματισμού βιβλιοθηκών ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ II, καθώς και στην αγορά συστήματος ασφαλείας και προστασίας του υλικού της από κλοπές. Στη συνέχεια η Βιβλιοθήκη προχώρησε στην αγορά 14 προσωπικών υπολογιστών και 2 επιπλέον κεντρικών υπολογιστών (servers) που εξυπηρετούσαν τόσο το τοπικό δίκτυο CD-ROM (CDNet), όσο και το πρόγραμμα αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης. Το σύστημα δικτύωσης βάσεων δεδομένων CDNet που αγοράστηκε το 1996 προσέφερε τη δυνατότητα τοπικής και απομακρυσμένης (σε εξουσιοδοτημένους μόνον χρήστες) πρόσβασης στο σύνολο των βάσεων δεδομένων σε CD-ROM που διέθετε η Βιβλιοθήκη. Το σύστημα αυτό υποστήριζε (εφόσον ήταν επιθυμητό) τη χρήση ενός κοινού interface έρευνας σε βάσεις δεδομένων του ίδιου διαθέτη. Η δυνατότητα αυτή ήταν ιδιαίτερα σημαντική μια και οι χρήστες μπορούσαν μέσα από ένα κοινό περιβάλλον να ερευνήσουν ταυτόχρονα μεγάλο αριθμό βάσεων δεδομένων.

Επίσης η Βιβλιοθήκη εξοπλίστηκε με 2 επιδαπέδια φωτοτυπικά μηχανήματα το ένα από τα οποία ήταν εφοδιασμένο με σύστημα ανάγνωσης μαγνητικών καρτών για την αυτόματη χρέωση των χρηστών. Η αγορά των μαγνητικών καρτών γίνονταν μέσω αυτόματου πωλητή των μαγνητικών καρτών ο οποίος επίσης αγοράστηκε και εγκαταστάθηκε στη Βιβλιοθήκη.

4. Προσωπικό

Στα τέλη του 1996 η Βιβλιοθήκη απασχολούσε 10 υπαλλήλους: 6 βιβλιοθηκονόμους, 1 πληροφορικό και 3 διοικητικούς υπαλλήλους. Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης συμπληρωνόταν με τη σταθερή (2 άτομα / έτος κατά μέσο όρο) απασχόληση αποφοίτων του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης στα πλαίσια της πρακτικής τους άσκησης.

5. Μηχανογράφηση – Αυτοματισμός

Το 1992 η Βιβλιοθήκη προχώρησε στην αγορά του ολοκληρωμένου συστήματος αυτοματισμού των λειτουργιών της Βιβλιοθήκης ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ II. Το σύστημα που αγοράστηκε είχε αναπτυχθεί από το Υπολογιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κρήτης και ήταν το μόνο την εποχή εκείνη που μπορούσε να υποστηρίξει αποτελεσματικά τις ανάγκες μιας ελληνικής Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης. Μέχρι το 1996 είχαν εισαχθεί στη βιβλιογραφική βάση δεδομένων της Βιβλιοθήκης αναγραφές για 20.000 περίπου βιβλία και 1.000 περίπου αναγραφές για το σύνολο των περιοδικών. Οι αναγραφές αυτές εμφανίζονταν στον online κατάλογο της Βιβλιοθήκης (opac) που ήταν προσβάσιμες από οποιοδήποτε υπολογιστή συνδεδεμένο με το τοπικό δίκτυο του Πανεπιστημίου, αλλά και από οποιονδήποτε άλλον υπολογιστή μέσω του Internet. Η απομακρυσμένη πρόσβαση στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης γινόταν μέσω telnet σε μη γραφικό περιβάλλον.

Με την εγκατάσταση του ολοκληρωμένου προγράμματος αυτοματισμού, η Βιβλιοθήκη μπόρεσε να αυτοματοποιήσει όχι μόνο τον βιβλιογραφικό κατάλόγο της, αλλά και τις διαδικασίες παραγγελιών, παρακολούθησης συνδρομών των περιοδικών της, δανεισμού του υλικού της και λογιστικής διαχείρισης των προσκτήσεων της (βιβλίων, περιοδικών και άλλου υλικού).

6. Υπηρεσίες προς τους Χρήστες

6.1 Δανεισμός

Κατά την περίοδο αυτή τα δικαιώματα εξωτερικού δανεισμού του υλικού της Βιβλιοθήκης επεκτάθηκαν (εκτός των μελών του Διδακτικού Προσωπικού) και στους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Πανεπιστημίου. Οι προπτυχιακοί φοιτητές όμως συνέχιζαν να μην μπορούν να δανειστούν υλικό εκτός του χώρου της Βιβλιοθήκης.

6.2 Διαδανεισμός

Από το 1995 η Βιβλιοθήκη έγινε μέλος του Εθνικού Δικτύου Ερευνητικών και Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών (ΕΔΕΤΒ) το οποίο υποστηρίζει το διαδανεισμό άρθρων περιοδικών μεταξύ των βιβλιοθηκών-μελών του. Ο διαδανεισμός γίνεται online μέσω ενός κεντρικού διαθέτη (server), του ΕΡΜΗ, που φιλοξενείται στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Παράλληλα η Βιβλιοθήκη άρχισε να προσφέρει δυνατότητα διεθνούς διαδανεισμού (άρθρων περιοδικών και βιβλίων) από βιβλιοθήκες του εξωτερικού (κυρίως από τη British Library, U.K.). Με τον τρόπο αυτό, γινόταν δυνατή η πρόσβαση σε υλικό το οποίο η Βιβλιοθήκη δεν διέθετε τοπικά.

6.3 Υπηρεσίες Πληροφόρησης

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι παραπάνω (περιορισμένες έστω) νέες υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης, ο αυτοματισμός του καταλόγου της Βιβλιοθήκης, καθώς και η προσφορά πρόσβασης σε μεγάλο αριθμό ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων ανάδειξε για πρώτη φορά την ανάγκη υποστήριξης των χρηστών της Βιβλιοθήκης στην έρευνά τους. Έτσι, κατά το διάστημα αυτό άρχισαν να προσφέρονται σποραδικά υπηρεσίες βιβλιογραφικής υποστήριξης και εκπαίδευσης στη χρήση της Βιβλιοθήκης και των πηγών της.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1997-2000

Κατά την τετραετία 1997-2000 η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου μπόρεσε να αναπτυχθεί και να εξελιχθεί σε μια σύγχρονη ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη. Από τα τέλη του 1996, η Βιβλιοθήκη είχε υποβάλλει στο Υπουργείο Παιδείας πρόταση για τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών και των λειτουργιών της. Η πρόταση υποβλήθηκε στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΑΕΚ) που χρηματοδοτούνταν από το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ). Το έργο «*Εκσυγχρονισμός της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας*» εγκρίθηκε στις αρχές του 1997 και διήρκεσε μέχρι τα τέλη του 1999. Κατά τη διάρκεια του έργου η Βιβλιοθήκη χρηματοδοτήθηκε τόσο από το Β΄ ΚΠΣ όσο και από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου, καθώς και από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Μετά την ολοκλήρωση του εκσυγχρονισμού της η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου μεταμορφώθηκε σε μια από τις αρτιότερα εξοπλισμένες βιβλιοθήκες στον ελληνικό ακαδημαϊκό χώρο, στελεχώθηκε με ειδικευμένο προσωπικό και προσέφερε στους χρήστες της μια πληθώρα υπηρεσιών με έμφαση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες εξ αποστάσεως. Καταλύοντας τα όρια της φυσικής χωροθέτησής της, η Βιβλιοθήκη μεταλλάχθηκε σε μια «βιβλιοθήκη χωρίς τείχη» εκμεταλλευόμενη στο έπακρο των δυνατοτήτων της την ηλεκτρονική πληροφόρηση και την ψηφιακή τεχνολογία.

1. Δαπάνες για τις Ανάγκες της Βιβλιοθήκης

Κατά την 4ετία 1997-2000 δαπανήθηκαν για τις ανάγκες της Βιβλιοθήκης:

- Για την αγορά ηλεκτρονικού υλικού: 52.849.344 δρχ. από κονδύλια του ΕΠΕΑΕΚ Ι (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – ΕΚΤ).
- Για την αγορά βιβλίων & οπτικοακουστικού υλικού: 122.486.467 δρχ. από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου και 136.861.475 δρχ. από το ΕΠΕΑΕΚ Ι (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – ΕΚΤ).
- Για συνδρομές περιοδικών: 356.034.709 δρχ. από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου.
- Για τη βιβλιοδεσία: 23.280.758 δρχ. από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου.
- Για αγορά εξοπλισμού: 17.994.016 δρχ. από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου, 39.299.627 δρχ. από τις Δημόσιες Επενδύσεις και 43.402.719 δρχ. από το ΕΠΕΑΕΚ Ι (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΕΤΠΑ).
- Για την αγορά λογισμικού: 3.031.663 δρχ. από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου και 9.987.090 δρχ. από το ΕΠΕΑΕΚ Ι (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΕΤΠΑ).
- Για την αναδιαμόρφωση του χώρου της Βιβλιοθήκης: 105.254.228 δρχ. από τις Δημόσιες Επενδύσεις και 88.199.220 δρχ. από το ΕΠΕΑΕΚ Ι (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης – ΕΤΠΑ).

2. Συλλογές

Το 2000 η συλλογή της Βιβλιοθήκης αριθμούσε περισσότερους από 65.000 τόμους βιβλίων και οι τρέχουσες συνδρομές της σε έντυπα περιοδικά έφταναν τις 1.000. Την ίδια εποχή η Βιβλιοθήκη διέθετε επίσης 47 ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (on-line και CD-ROM), έχοντας ξεπεράσει κατά πολύ τα προσδοκώμενα ανώτερα όρια που είχαν τεθεί κατά το σχεδιασμό του 1996.

Σημαντικότερο γεγονός αποτέλεσε το ότι από τις αρχές του 1999, η Βιβλιοθήκη ως μέλος του Δικτύου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEAL-Link) απέκτησε σταδιακά πρόσβαση στο πλήρες κείμενο 2.500 περίπου τίτλων επιστημονικών περιοδικών που εκδίδουν σημαντικοί εκδοτικοί οίκοι όπως οι: Elsevier, Springer Verlag, Academic Press, Kluwer και MCB University Press. Επίσης, μέσω συμφωνιών που σύναψε το ίδιο Δίκτυο, η Βιβλιοθήκη προσέφερε πρόσβαση και στις βάσεις: Wilson Web (ευρετήριο περιοδικών με περιλήψεις άρθρων για 2.700 περίπου τίτλους και πλήρες κείμενο για τους 1.300 περίπου από αυτούς) και OCLC FirstSearch (12 βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων για βιβλία και περιοδικά).

Από τις αρχές του 1997, στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού της Βιβλιοθήκης άρχισε η συγκέντρωση των βιβλίων που μέχρι τότε βρίσκονταν διασπαρμένα στα γραφεία των μελών του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου και η αναδρομική επεξεργασία τους για την ένταξή τους στον online κατάλογο της Βιβλιοθήκης και τη διάθεσή τους στο κοινό. Στα πλαίσια υλοποίησης του έργου της αναδρομικής καταλογογράφησης, η Βιβλιοθήκη κατόρθωσε να μετατρέψει το 100% των δελτιοκαταλόγων της σε ηλεκτρονική μορφή ακολουθώντας τα διεθνή πρότυπα (AACR2 2nd ed., LCCS, LCSH, USMARC Format for Bibliographic Data), να ελέγξει το περιεχόμενο των βιβλίων και με βάση τον γραπτό κανονισμό διαχείρισης των συλλογών της Βιβλιοθήκης, που εκπονήθηκε (το 1998) στα πλαίσια του έργου του ΕΠΕΑΕΚ Ι, να προχωρήσει σε παραγραφή και απόσυρση εκδόσεων με παρωχημένο περιεχόμενο, πολλαπλών αντιτύπων, προγενέστερων εκδόσεων του ίδιου τίτλου κλπ. Το δύσκολο έργο της συγκέντρωσης των βιβλίων στο χώρο της Βιβλιοθήκης, βρήκε θετική ανταπόκριση από τα περισσότερα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού και θερμή υποστήριξη από τις Πρυτανικές Αρχές που με απόφασή τους ενέκριναν την επιστροφή όλων των βιβλίων στη Βιβλιοθήκη.

2.1 Ειδικές Συλλογές:

Από το 1997 η Βιβλιοθήκη σύναψε συμφωνία με το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) και με την εταιρία συμβούλων επιχειρήσεων ICAP A.E. για την αγορά όλων των κλαδικών μελετών που οι δύο παραπάνω φορείς είχαν εκπονήσει μέχρι το έτος αυτό. Η διάθεση κλαδικών μελετών για διάφορους τομείς της ελληνικής βιομηχανίας αποτελούσε πάγια ανάγκη των χρηστών της Βιβλιοθήκης, οπότε η προμήθεια αυτή αποτέλεσε σημαντικό γεγονός για τον εμπλουτισμό της συλλογής της Βιβλιοθήκης. Από τότε, η Βιβλιοθήκη συνέχισε να προμηθεύεται κάθε χρόνο τις κλαδικές μελέτες που εκδίδουν οι παραπάνω δύο φορείς. Η συλλογή των κλαδικών μελετών και των δύο φορέων είναι ακόμη και σήμερα μοναδική σε όλη την Ελλάδα.

Από το 1998 η Βιβλιοθήκη άρχισε να συλλέγει το σύνολο των εισηγητικών εκθέσεων των νόμων που είχαν υποβληθεί προς ψήφιση από το 1974 έως το 1997. Η συλλογή αυτή συνέχισε να εμπλουτίζεται με τις εκθέσεις που κατατίθενται κάθε χρονιά και αποτελεί επίσης μοναδική συλλογή για όλη την Ελλάδα.

Ύστερα από αίτημα των φοιτητών και του προσωπικού του Πανεπιστημίου και στα πλαίσια της διάθεσης υλικού που να καλύπτει γενικότερες μορφωτικές ανάγκες, από το 1999 διαμορφώθηκε στη Βιβλιοθήκη μια μικρή συλλογή Λογοτεχνίας η οποία περιλαμβάνει έργα Ελλήνων και μεταφράσεις ξένων λογοτεχνών.

2.2 Δωρεές

Κατά την περίοδο αυτή η Βιβλιοθήκη έγινε αποδέκτης σημαντικών δωρεών υλικού:

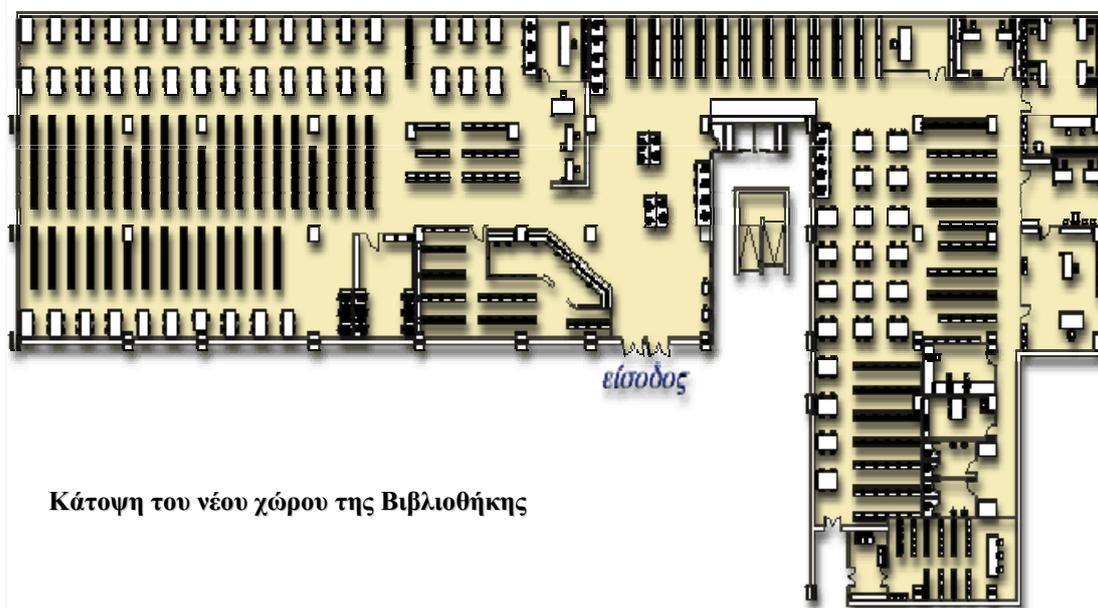
- Δωρεά Θανάση και Μαρίνας Μαρτίνου στη μνήμη της κόρης τους Αθηνούλας Μαρτίνου που υπήρξε φοιτήτρια του Τμήματος ΔΕΟΠΣ του Πανεπιστημίου (150 τίτλοι βιβλίων).

- Δωρεά ολόκληρης της συλλογής της Βιβλιοθήκης του Ελληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας (ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ) – Παραρτήματος Θεσσαλονίκης (5.000 τίτλοι βιβλίων περίπου και 50 τίτλοι περιοδικών).
- Το Σεπτέμβριο του 1999, το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών δώρισε στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου μια συλλογή από 347 βιβλία μουσικής και παρτιτούρες. Η συλλογή αυτή παραδόθηκε στη Βιβλιοθήκη για χρήση από τους φοιτητές του σχετικού Τμήματος και άλλους ενδιαφερόμενους.
- Δωρεά του Επίκουρου Καθηγητή του Πανεπιστημίου, Αλέξανδρου Βογιατζή ο οποίος προσέφερε στη Βιβλιοθήκη την προσωπική συλλογή του πατέρα του Βασιλείου Βογιατζή που υπήρξε καθηγητής σε Πανεπιστήμια της Ελλάδας και της Γερμανίας και πρωτοστάτησε στην ίδρυση της Ανωτάτης Σχολής Βιομηχανικών Σπουδών Θεσσαλονίκης (δηλ. του σημερινού Πανεπιστημίου Μακεδονίας). (2.240 μονογραφίες, 327 τεύχη περιοδικών και 236 φυλλάδια, το 73% των οποίων είναι ξενόγλωσσο).

3. Χώροι και Τεχνολογική Υποδομή

3.1 Χώροι

Το Νοέμβριο του 1997 άρχισαν οι εργασίες αναδιαμόρφωσης των χώρων της Βιβλιοθήκης. Οι εργασίες ολοκληρώθηκαν το Νοέμβριο του 1998. Το έργο περιλάμβανε επέκταση των χώρων της Βιβλιοθήκης κατά 300 τ.μ. περίπου, δημιουργία ανοικτών βιβλιοστασιών, δημιουργία δανειστικού τμήματος και ειδικού χώρου για τη διαμόρφωση Συλλογής Κρατημένου Υλικού, διαμόρφωση γραφείων για το προσωπικό, διαμόρφωση Αίθουσας για τη χρήση Οπτικοακουστικών Μέσων και διαμόρφωση Αίθουσας Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης των χρηστών στη χρήση των πηγών πληροφόρησης.

Κάτοψη του νέου χώρου της Βιβλιοθήκης

Για τις ανάγκες του νέου χώρου αγοράστηκαν νέοι βιβλιοστάτες, τραπέζια ανάγνωσης για την Πληροφοριακή Συλλογή και έπιπλα Η/Υ για τους σταθμούς εργασίας που προορίζονταν για χρήση από το κοινό της Βιβλιοθήκης.

Η επέκταση και η αναδιαμόρφωση του εσωτερικού χώρου της Βιβλιοθήκης εξασφάλισε σε ικανοποιητικό βαθμό τη ροή των διαφορετικών εργασιών της Βιβλιοθήκης με τη δημιουργία ξεχωριστών Τμημάτων, διευκόλυνε την απασχόληση του αυξανόμενου αριθμού των υπαλλήλων της Βιβλιοθήκης με τη διαμόρφωση περισσότερων γραφείων, ενίσχυσε τη

δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στις συλλογές της με τη λειτουργία ανοιχτού βιβλιοστασίου και βοήθησε στην αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των χρηστών της.

3.2 Εξοπλισμός

Για τις ανάγκες των χρηστών και του προσωπικού της Βιβλιοθήκης το Δεκέμβριο του 1997 και το Φεβρουάριο του 1998 αγοράστηκαν αντίστοιχα 10 και 36 προσωπικοί υπολογιστές και έτσι ο συνολικός αριθμός των σταθμών εργασίας (H/Y) ανήλθε στους 47. Το 1999 αγοράστηκαν επίσης 2 επιπλέον κεντρικοί υπολογιστές (NT servers) για την υποστήριξη του νέου συστήματος (Ultra Net) δικτύωσης των βάσεων δεδομένων σε μορφή οπτικών δίσκων (CD-ROMs) της Βιβλιοθήκης.

Για την παραγωγή φωτοαντιγράφων μέσα στο χώρο της Βιβλιοθήκης αγοράστηκαν τον Ιανουάριο του 1998 δύο νέα επιδαπέδια φωτοτυπικά μηχανήματα για χρήση αποκλειστικά από το κοινό της Βιβλιοθήκης. Τα φωτοτυπικά αυτά ήταν εφοδιασμένα με σύστημα ανάγνωσης μαγνητικών καρτών για την αυτόματη χρέωση των φωτοτυπιών.

Με στόχο τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας του υλικού το Φεβρουάριο του 1998 αγοράστηκε ένα σύστημα αυτόματου δανεισμού της 3Μ. Το σύστημα αυτό μπορούσε να επικοινωνεί με το ολοκληρωμένο σύστημα αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης και έτσι να επιτρέπει το δανεισμό υλικού απευθείας από το χρήστη χωρίς τη μεσολάβηση του προσωπικού του Τμήματος Δανεισμού της Βιβλιοθήκης.

Για την ψηφιοποίηση των πινάκων περιεχομένων των ελληνικών περιοδικών της Βιβλιοθήκης, το Μάρτιο του 1999 αγοράστηκε ένας σύγχρονος σαρωτής κειμένου (scanners), ειδικός για σάρωση βιβλίων.

Τον Μάιο του 1999, η Βιβλιοθήκη με στόχο την υποστήριξη του Προγράμματος Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης των χρηστών στη χρήση των πηγών πληροφόρησης προχώρησε στην προμήθεια ενός προβολέα πολυμέσων (multimedia projector). Ο προβολέας αυτός μαζί με τον φορητό υπολογιστή που η Βιβλιοθήκη προμηθεύτηκε λίγο αργότερα αποτελούν μέχρι σήμερα το βασικό εξοπλισμό υποστήριξης των παραδόσεων των μαθημάτων του προγράμματος αυτού.

Την ίδια εποχή, αγοράστηκε για τις ανάγκες της Βιβλιοθήκης και ένα επιπλέον φωτοτυπικό μηχανήμα πολλαπλών χρήσεων με δυνατότητα ταυτόχρονης λειτουργίας και ως εκτυπωτής δικτύου και ως fax. Με το πολύ-μηχάνημα αυτό καλύφθηκαν ανάγκες του προσωπικού της Βιβλιοθήκης και κυρίως του Τμήματος Δανεισμού-Διαδανεισμού για την αποτελεσματική ανταπόκριση στα αιτήματα διαδανεισμού και αποστολής αντιγράφων από άρθρα περιοδικών της Βιβλιοθήκης σε άλλες βιβλιοθήκες της Ελλάδας.

Για τον εξοπλισμό της Αίθουσας Οπτικοακουστικών Μέσων, τον Ιούνιο του 1999 αγοράστηκαν 2 τηλεοράσεις 14 ιντσών με ενσωματωμένο video και 2 ηχοσυστήματα. Ο εξοπλισμός αυτός ήταν ιδιαίτερα σημαντικός για την πλήρη υποστήριξη των μαθημάτων του νεοϊδρυθέντος Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου.

4. Προσωπικό

Η αύξηση του προσωπικού της Βιβλιοθήκης ήταν καταλυτικός παράγοντας για την ανάπτυξη επιπλέον υπηρεσιών και την αναβάθμιση του τρόπου λειτουργίας της. Τα περισσότερα άτομα είχαν προσληφθεί (με συμβάσεις) για τις ανάγκες του έργου του ΕΠΕΑΕΚ Ι. Το 2000 η Βιβλιοθήκη απασχολούσε 22 άτομα: 16 βιβλιοθηκονόμους, 2 πληροφορικούς, 1 λογιστή και 3 διοικητικούς υπαλλήλους.

Σταθερή ήταν η απασχόληση τελειόφοιτων σπουδαστών του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας του Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης στα πλαίσια της εξάμηνης πρακτικής άσκησής τους, ενώ από το 1998 η Βιβλιοθήκη δέχτηκε τους πρώτους φοιτητές του Τμήματος Αρχαιονομίας και Βιβλιοθηκονομίας του Ιόνιου Πανεπιστημίου που έκαναν τρίμηνη πρακτική άσκηση κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.

5. Μηχανογράφηση – Αυτοματισμός

5.1 Νέο Σύστημα Διαχείρισης Βιβλιοθήκης

Τον Ιούνιο του 1999 η Βιβλιοθήκη προχώρησε στην προμήθεια νέου ολοκληρωμένου συστήματος αυτοματισμού (Horizon). Οι εργασίες μετάβασης της Βιβλιοθήκης από το παλαιότερο στο νέο σύστημα, που περιλάμβαναν εγκατάσταση και παραμετροποίηση του νέου συστήματος, μεταφορά της υπάρχουσας βάσης δεδομένων στο νέο σύστημα και εκπαίδευση του προσωπικού, ολοκληρώθηκαν τον Μάρτιο του 2000. Με το νέο σύστημα διαχείρισης βιβλιοθήκης έγινε δυνατή η προσφορά πρόσβασης στον on-line κατάλογο της Βιβλιοθήκης μέσω γραφικού περιβάλλοντος ενώ ταυτόχρονα, η σύγχρονη δομή του συστήματος υποστήριζε διάφορες εφαρμογές της «ψηφιακής βιβλιοθήκης».

Για την πλήρη παρακολούθηση των λειτουργιών της Βιβλιοθήκης μέσω του νέου συστήματος αυτοματισμού βιβλιοθήκης, τον Ιούνιο του 1999 αγοράστηκαν συμπληρωματικά 3 επιπλέον υποσυστήματα (για το διαδανεισμό, τη βιβλιοδεσία και την αυτόματη επιστροφή δανεισμένου υλικού) και 1 λογισμικό εξαγωγής στατιστικών αναφορών με τη βοήθεια του οποίου μπορούσαν να εκτελούνται αναλυτικές στατιστικές μετρήσεις των εργασιών της Βιβλιοθήκης.

5.2 Δικτύωση των Τοπικών Βάσεων Δεδομένων

Για την αποτελεσματικότερη δικτύωση και διαχείριση των βάσεων δεδομένων σε μορφή οπτικών δίσκων (CD-ROMs) που διέθετε η Βιβλιοθήκη, τον Μάρτιο του 1999 αγοράστηκε και εγκαταστάθηκε συμπληρωματικά με το ήδη υπάρχον σύστημα δικτύωσης και διαχείρισης ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων (CDNet), το λογισμικό Ultra Net. Με αυτό τον τρόπο όλες οι βάσεις δεδομένων για τις οποίες η Βιβλιοθήκη είχε αγοράσει ανάλογα δικαιώματα πρόσβασης ήταν προσβάσιμες επί 24ώρου βάσεως μέσα από οποιοδήποτε υπολογιστή του Πανεπιστημίου, αλλά και μέσω του Διαδικτύου (Internet).

5.3 Διαχείριση της Πρόσβασης μέσα από τους Σταθμούς Εργασίας (H/Y) της Βιβλιοθήκης

Για την καλύτερη διαχείριση της πρόσβασης στις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης από τους σταθμούς εργασίας της Βιβλιοθήκης που ήταν στη διάθεση των χρηστών, αγοράστηκε και εγκαταστάθηκε ειδικό λογισμικό (Menu Builder) το οποίο κατευθύνει άμεσα το χρήστη στην πηγή πληροφόρησης που αυτός επιλέγει.

6. Υπηρεσίες προς τους Χρήστες:

Με την έναρξη του έργου του ΕΠΕΑΕΚ Ι η Βιβλιοθήκη δρομολόγησε την έρευνα για την ανάλυση των πληροφοριακών αναγκών των χρηστών της, ώστε να διαμορφωθεί μια ορθή εικόνα των αναγκών και των προσδοκιών τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων όσον αφορούσε στις εργασίες της αναδιαμόρφωσης του εσωτερικού χώρου της Βιβλιοθήκης, την οργάνωση των υπηρεσιών της σε Τμήματα και την κατανομή των οριστικών εργασιών των υπαλλήλων της Βιβλιοθήκης για το έργο. Με το πέρας του έργου και μέσα από έρευνες που έγιναν στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (δημοσίευμα Εφημερίδας "Θεσσαλονίκη" της Παρασκευής 22 Ιουνίου 2001), η πλειοψηφία

(68%) των φοιτητών του Πανεπιστημίου εμφανίστηκε πολύ ευχαριστημένη από την παροχή των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης.

6.1 Δανεισμός – Διαδανεισμός – Συλλογή Κρατημένου Υλικού

Μέχρι το Νοέμβριο του 1998 η Βιβλιοθήκη επέτρεπε τον εξωτερικό δανεισμό του υλικού της μόνο στα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού του Πανεπιστημίου και στους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Από το Δεκέμβριο του 1998, αμέσως μετά την ολοκλήρωση των εργασιών αναδιαμόρφωσης των χώρων της Βιβλιοθήκης, εφαρμόστηκε εξωτερικός δανεισμός του υλικού σε όλους του προπτυχιακούς φοιτητές και σε εξωτερικούς χρήστες.

Για την καλύτερη οργάνωση του Τμήματος Δανεισμού-Διαδανεισμού παραμετροποιήθηκαν κατάλληλα οι συλλογές και οι χρήστες της Βιβλιοθήκης στο υποσύστημα Δανεισμού του ολοκληρωμένου συστήματος αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η τήρηση χειρόγραφων αρχείων. Εκδόθηκαν έντυπα ενημερωτικά φυλλάδια για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών-χρηστών της Βιβλιοθήκης, έντυπες φόρμες αιτήσεων νέων εγγραφών μελών της Βιβλιοθήκης και ενημερωτικό φυλλάδιο για τη χρήση του αυτόματου συστήματος δανεισμού βιβλίων. Με απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου εγκρίθηκε νέος κανονισμός δανεισμού, ο οποίος περιόρισε το όριο δανεισμού του υλικού της Βιβλιοθήκης στα μέλη ΔΕΠ (40 βιβλία για ένα χρόνο) και διέυρνε τα δικαιώματα χρήσης και δανεισμού του υλικού της Βιβλιοθήκης σε όλους τους υπόλοιπους χρήστες της. Αποτέλεσμα της παρεχόμενης υπηρεσίας ήταν κατά το χρονικό διάστημα 1997-2000 να πραγματοποιηθούν 37.212 δανεισμοί.

Επίσης, εκπονήθηκε "Συγκριτική Μελέτη Διαδανειστικών Συστημάτων και των Διαθετών Αυτών" με στόχο την επιλογή του καταλληλότερου προμηθευτή της Βιβλιοθήκης από άποψη τόσο οικονομική όσο και από άποψη προσφοράς υπηρεσιών. Συντάχθηκε Πολιτική Διαδανεισμού με κύριο στόχο την σαφή και πλήρη περιγραφή των δυνατοτήτων και διαδικασιών της υπηρεσίας, καθώς και των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων που έχει το κοινό της Βιβλιοθήκης κατά τη χρήση της υπηρεσίας αυτής. Σύμφωνα με τα αρχεία της Βιβλιοθήκης, από το 1999 μέχρι 2000, η Βιβλιοθήκη δέχτηκε από χρήστες της 1376 αιτήσεις για διαδανεισμό άρθρων περιοδικών από τις οποίες διεκπεραίωσε με επιτυχία τις 1082 (ποσοστό κάλυψης 78,64%) και 70 αιτήσεις για διαδανεισμό βιβλίων από τις οποίες διεκπεραίωσε με επιτυχία τις 64 (ποσοστό κάλυψης 91%). Επίσης, το ίδιο διάστημα η Βιβλιοθήκη δέχτηκε από άλλες βιβλιοθήκες 1360 αιτήσεις διαδανεισμού άρθρων περιοδικών από τις οποίες διεκπεραίωσε με επιτυχία τις 1120 (ποσοστό κάλυψης 82,35%) και 19 αιτήσεις διαδανεισμού βιβλίων από τις οποίες διεκπεραίωσε με επιτυχία τις 2 (ποσοστό κάλυψης 10,53%). Το χαμηλό ποσοστό κάλυψης στον διαδανεισμό βιβλίων οφείλεται κυρίως στην έλλειψη οργανωμένου συστήματος διαδανεισμού βιβλίων μεταξύ των ελληνικών ακαδημαϊκών (και μη) βιβλιοθηκών.

Για τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας υλικού για το οποίο υπήρχε αυξημένη ζήτηση, από τον Μάρτιο του 1999 η Βιβλιοθήκη καθιέρωσε τη Συλλογή Κρατημένου Υλικού. Στη συλλογή αυτή περιλαμβάνονταν βιβλία, άρθρα περιοδικών, τεστ, σημειώσεις κ.ά. τα οποία χρησιμοποιούνταν συνήθως συμπληρωματικά για τη διδασκαλία κάποιων μαθημάτων ή την εκπόνηση εργασιών. Για το υλικό της Συλλογής Κρατημένου Υλικού ίσχυσε βραχύχρονος δανεισμός ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες μεγάλου αριθμού ενδιαφερομένων. Η ανανέωση του υλικού της Συλλογής αυτής γίνεται κάθε ακαδημαϊκό εξάμηνο ανάλογα με προτάσεις των μελών του εκπαιδευτικού προσωπικού του Πανεπιστημίου.

Η καλή οργάνωση του Τμήματος Δανεισμού-Διαδανεισμού είχε σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών (π.χ. συστήματος αυτόματου δανεισμού βιβλίων ο οποίος επιτρέπει το δανεισμό βιβλίων χωρίς τη μεσολάβηση υπαλλήλου, της Συλλογής Κρατημένου Υλικού) και τη συνεχή αύξηση του αριθμού των μελών-χρηστών της Βιβλιοθήκης που δεν αποτελούνται μόνο από μέλη της κοινότητας του Πανεπιστημίου Μακεδονίας αλλά και από

πολλούς εξωτερικούς χρήστες. Από το Δεκέμβριο του 1998, που ξεκίνησε ο εξωτερικός δανεισμός των βιβλίων σε όλους τους χρήστες της Βιβλιοθήκης, μέχρι και το 2000 είχαν εγγραφεί 1.233 εξωτερικοί χρήστες. Εκτιμάται όμως ότι ο αριθμός των εξωτερικών χρηστών που έκαναν επιτόπια χρήση (χωρίς να εγγραφούν ως μέλη) των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης ήταν κατά πολύ μεγαλύτερος.

6.2 Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Πληροφόρησης

Κατά το διάστημα 1997-2000, η Βιβλιοθήκη, με στόχο την προσφορά όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης αύξησε τις διαθέσιμες βάσεις δεδομένων σε 47. Οι περισσότερες από τις βάσεις αυτές μπορούσαν να διατεθούν τόσο μέσω του δικτύου του Πανεπιστημίου όσο και από απόσταση (στη δεύτερη περίπτωση για τους εξουσιοδοτημένους χρήστες μόνο). Για την καλύτερη διαχείριση των δικτυωμένων βάσεων και τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτές αγοράστηκε το σύστημα διαχείρισης και δικτύωσης βάσεων δεδομένων Ultra Net που, σε αντίθεση με το προϋπάρχον σύστημα της Βιβλιοθήκης (CDNet), είχε τη δυνατότητα να διαχειρίζεται μεγάλο αριθμό βάσεων δεδομένων και να δίνει πρόσβαση στους χρήστες χωρίς να απαιτείται τοπική εγκατάσταση (στον Η/Υ κάθε χρήστη) του προγράμματος επικοινωνίας με το σύστημα Ultra Net. Το σύστημα CDNet διατηρήθηκε για πρόσβαση του προσωπικού της Βιβλιοθήκης σε βάσεις δεδομένων βιβλιοθηκονομικού κυρίως περιεχομένου.

Στα πλαίσια του ίδιου στόχου, από τις αρχές του 1999 η Βιβλιοθήκη, ως μέλος του Δικτύου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEAL-Link) απέκτησε πρόσβαση στο πλήρες κείμενο 3.800 περίπου τίτλων επιστημονικών περιοδικών που κάλυπταν όλο το φάσμα της γνώσης και προσφέρονταν από εκδοτικούς οίκους και διαθέτες του εξωτερικού μέσω του Διαδικτύου. Συμπληρωματικά με την υπηρεσία αυτή, η Βιβλιοθήκη προσέφερε και την υπηρεσία SwetsNet, μέσω της οποίας παρέχονταν πρόσβαση στα περιεχόμενα και στις περιλήψεις 14.500 περίπου τίτλων περιοδικών, καθώς και στο πλήρες κείμενο των περιοδικών (100 περίπου), στην έντυπη μορφή των οποίων η Βιβλιοθήκη διατηρούσε συνδρομή.

Επιπλέον, από τις αρχές του 2000 η Βιβλιοθήκη παρείχε online πρόσβαση στο πλήρες κείμενο των άρθρων 18 τίτλων περιοδικών του οργανισμού Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), στο πλήρες κείμενο των πρακτικών συνεδρίων και των άρθρων 21 τίτλων περιοδικών του οργανισμού Association for Computing Machinery (ACM), στο πλήρες κείμενο των άρθρων 6 τίτλων περιοδικών του οργανισμού Society for Industrial and Applied Mathematics (SIAM), καθώς στο πλήρες κείμενο των working papers του οργανισμού National Bureau of Economic Research (NBER).

Από τον Ιανουάριο του 2000 η Βιβλιοθήκη απέκτησε και διέθεσε μέσω του τοπικού δικτύου cd-rom (Ultra Net) την ICAP DATA, τη μεγαλύτερη βάση επιχειρηματικής πληροφόρησης στην Ελλάδα. Η βάση κάλυπτε 30.000 περίπου επιχειρήσεις για τις οποίες παρέχονταν εμπορικά και οικονομικά στοιχεία από το 1989.

Τον Απρίλιο του 1999 αναρτήθηκε στο Διαδίκτυο για πρώτη φορά ο ιστότοπος της Βιβλιοθήκης. Ο ιστότοπος αυτός χρησίμευσε ως κεντρική πύλη πρόσβασης τόσο σε πληροφορίες που αφορούσαν στην ίδια τη Βιβλιοθήκη (προσφερόμενες υπηρεσίες, συλλογές, κανονισμοί που διήγαγαν τη χρήση του υλικού κλπ.), όσο και στις ίδιες τις πηγές πληροφόρησης που διέθετε η Βιβλιοθήκη είτε τοπικά, είτε από απόσταση.

Διεύθυνση Ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης: <http://www.lib.uom.gr>

Ο ιστότοπος της Βιβλιοθήκης εμφανίστηκε σε δύο γλώσσες (αγγλική και ελληνική) και σε δύο μορφές για κάθε γλώσσα (μορφή κειμένου και μορφή γραφικών). Η μορφή του ιστότοπου είναι απλή και λιτή με έμφαση στην πληροφόρηση και όχι στα γραφικά και περιέχει “ελαφρές” σελίδες που “φορτώνονται” γρήγορα ακόμα και όταν η σύνδεση είναι αργή. Στατιστικά στοιχεία για το έτος 2000 δείχνουν ότι ο αριθμός των επισκέψεων στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης ήταν περίπου 61.600.

Με βάση τα στοιχεία της βάσης δεδομένων που αναπτύχθηκε με την θεματική ανάλυση (course analysis) του προγράμματος σπουδών του Πανεπιστημίου, δημιουργήθηκε με τεχνικές HTML ηλεκτρονικός χάρτης ξενάγησης στους χώρους και τις συλλογές της Βιβλιοθήκης, απ' όπου οι χρήστες μπορούν από απόσταση να βρουν σε ποιους χώρους βρίσκεται το υλικό που τους ενδιαφέρει, τί υλικό βρίσκεται σε κάθε βιβλιοστάτη, τί υλικό σχετίζεται με τα θέματα που τους ενδιαφέρουν, καθώς και τί υλικό και ποια θέματα σχετίζονται με τα μαθήματα που διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Στα πλαίσια του έργου της Βιβλιοθήκης (ΕΠΕΑΕΚ Ι) πραγματοποιήθηκε η οπτική σάρωση των σελίδων περιεχομένων ενός τμήματος των ελληνικών περιοδικών που διαθέτει η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου, σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε τοπική εφαρμογή σε Access, εισήχθησαν τα δεδομένα και αναπτύχθηκαν προγράμματα (ASP, HTML) για να μπορούν οι χρήστες να κάνουν έρευνα μέσω των σελίδων περιεχομένων των περιοδικών επιλέγοντας συγκεκριμένους τίτλους, έτη ή και ευρετήρια.

6.3 Πρόγραμμα Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης

Από το Φθινόπωρο του 1998 (χειμερινό εξάμηνο) άρχισε δοκιμαστικά η εφαρμογή προγράμματος εκπαίδευσης των φοιτητών στη χρήση των πηγών πληροφόρησης που διαθέτει η Βιβλιοθήκη. Το πρόγραμμα Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης των χρηστών εφαρμόστηκε πλήρως από το 1999 και μετά. Το πρόγραμμα αποσκοπούσε στην εξοικείωση των χρηστών με την πληθώρα των διαθέσιμων πηγών, στην εκμάθηση των βασικότερων μεθόδων διεξαγωγής έρευνας σε βάσεις δεδομένων, στη χρήση των μηχανών αναζήτησης του Διαδικτύου και τέλος στην αξιολόγηση της πληροφορίας που ανακτάται μέσω του Διαδικτύου ώστε να εξασφαλίζεται η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της.

6.4 Πρόγραμμα Επιμόρφωσης του Προσωπικού της Βιβλιοθήκης

Στα πλαίσια της ανάπτυξης νέων υπηρεσιών και της παροχής πληροφόρησης προσαρμοσμένης στις ιδιαίτερες ανάγκες των χρηστών της Πανεπιστημιακής Κοινότητας, η επιμόρφωση του προσωπικού της Βιβλιοθήκης, τόσο στην αποτελεσματική χρήση των νέων τεχνολογιών που εισέβαλαν με ραγδαίους ρυθμούς στην καθημερινή απασχόληση των υπαλλήλων όσο και στις νέες τάσεις στο χώρο των Βιβλιοθηκών με την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων, αποτέλεσε θέμα υψίστης σημασίας και γι αυτό το λόγο καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια για συμμετοχή των υπαλλήλων σε σεμινάρια, workshops και προγράμματα ανταλλαγών.

Η ίδια η Βιβλιοθήκη οργάνωσε δύο σεμινάρια επιμόρφωσης του προσωπικού της. Το πρώτο σεμινάριο διεξήχθη από πληροφορικό σε δύο κύκλους των είκοσι (20) διδακτικών ωρών ο καθένας και περιλάμβανε την εκπαίδευση των υπαλλήλων της Βιβλιοθήκης σε θέματα βασικών εντολών DOS, τεχνικών δομών του WWW και διαφόρων Browsers και Search engines, χρήσης του e-mail και του ftp, σύνδεσης με modem και δημιουργίας HTML σελίδων. Το δεύτερο σεμινάριο αφορούσε στην εισαγωγή στις βασικές έννοιες και στη δομή των επιστημών που θεραπεύει το Πανεπιστήμιο με στόχο την κατανόηση των βασικών όρων αλλά και των δομών των επιστημών και απώτερο σκοπό την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης (αποτελεσματικότερη ανάκτηση πληροφοριών μέσω του καταλόγου της Βιβλιοθήκης, εντοπισμό των καταλληλότερων πηγών για την προσφορά πληροφόρησης). Το σεμινάριο πραγματοποιήθηκε από μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου.

7. Δραστηριότητες της Βιβλιοθήκης

7.1 Δημοσιεύσεις:

Κατά το διάστημα 1997-2000 το προσωπικό της Βιβλιοθήκης είχε την ευκαιρία να συμμετάσχει (πολλές φορές με δικές του δημοσιεύσεις) σε πλήθος συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων. Παρακάτω δίνεται λίστα των δημοσιεύσεων του προσωπικού της Βιβλιοθήκης:

ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ / ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ	ΕΚΔΗΛΩΣΗ
Σύνταξη Βιβλιοθηκονομικών Προδιαγραφών για το Συλλογικό Κατάλογο	<ul style="list-style-type: none"> Α. Παπάζογλου, Βιβλιοθηκονόμος, Ελληνοαμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, Κ. Ζωντανός, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, Α. Κατσιρίκου, Βιβλιοθηκονόμος,, Πολυτεχνείο Κρήτης, Γ. Χριστοδούλου, Βιβλιοθηκονόμος, Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσσαλονίκης, Ι. Δημοπούλου, Βιβλιοθηκονόμος, Εθνική Βιβλιοθήκη 	ΕΠΕΑΕΚ, Ενέργεια: Βιβλιοθήκες, ΕΡΓΟ: Δικτύωση Βιβλιοθηκών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Δράση 1: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΚΤΥΩΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΕΙ-ΤΕΙ: Έκθεση Ομάδας Εργασίας, Δεκέμβριος 1997
Ορθολογική Ανάπτυξη των Συλλογών Επιστημονικών Περιοδικών των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών	<ul style="list-style-type: none"> Κλωντίνη Ξενίδου-Δέρβου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μαρίνα Κορφιάτη, Πανεπιστήμιο Πατρών Μαρία Λεκίδου, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης Φίλιππος Τσιμπόγλου, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης Άννα Φράγκου, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας 	ΕΠΕΑΕΚ, Ενέργεια: Βιβλιοθήκες, ΕΡΓΟ: Δικτύωση Βιβλιοθηκών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Δράση 3: ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΤΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ: Έκθεση Ομάδας Εργασίας, Δεκέμβριος 1997

Ηλεκτρονικά Περιοδικά, Επιστημονική Κοινότητα και Βιβλιοθήκες: Προσβλέποντας στο Μέλλον	<ul style="list-style-type: none"> Άννα Φράγκου, Βιβλιοθηκονόμος, Προϊστάμενη Διεύθυνσης της Βιβλιοθήκης, Παν/μιο Μακεδονίας 	Συνέδριο ΤΕΙ Λάρισας, Λάρισα, Δεκέμβριος 1997
Συγκριτική Μελέτη Διαδανειστικών Συστημάτων και Διαθετών	<ul style="list-style-type: none"> Αγάθη Γέγιου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	Forum για τις Υπηρεσίες Πληροφόρησης, Κεντρική Βιβλιοθήκη ΕΜΠ – British Council, Αθήνα, 28-29/9/98
Θεματική Ανάλυση Μαθημάτων	<ul style="list-style-type: none"> Ολυμπία Διαμαντοπούλου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας Εύη Σέμκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 4-6 Νοεμβρίου 1998
Πηγές Πληροφόρησης στο Internet - Εργαλεία Αναζήτησης, Στρατηγικές Έρευνας, Αξιολόγηση Πηγών Πληροφόρησης,	<ul style="list-style-type: none"> Εύη Σέμκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας Κωνσταντίνος Ζωντανός, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	Σεμινάριο: Δικτυακές Υπηρεσίες & Μηχανισμοί Αναζήτησης στην Βιβλιοθήκη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Κέντρο Διαχείρισης Δικτύου, Νοέμβριος 1999
Ηλεκτρονικές Πληροφοριακές Πηγές Προσβάσιμες από την Βιβλιοθήκη	<ul style="list-style-type: none"> Εύη Σέμκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, Ολυμπία Διαμαντοπούλου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας Πετρούλα Βόλτση, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, Κυριακή Μπαλτά, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας. 	Σεμινάριο: Δικτυακές Υπηρεσίες & Μηχανισμοί Αναζήτησης στην Βιβλιοθήκη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Κέντρο Διαχείρισης Δικτύου, Οκτώβριος 1999
Το Περιβάλλον μιας Σύγχρονης Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης	<ul style="list-style-type: none"> Άννα Φράγκου, Βιβλιοθηκονόμος, Προϊστάμενη Διεύθυνσης της Βιβλιοθήκης, Παν/μιο Μακεδονίας 	Ημερίδα με θέμα "Ψηφιακές Βιβλιοθήκες", ΤΕΙ Λάρισας, Λάρισα 23 Απριλίου 1999
Τα CD-ROMs στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες: Σήμερα και στο Μέλλον	<ul style="list-style-type: none"> Κυριακή Μπαλτά, Βιβλιοθήκη-Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Ηλίας Σάββας, Βιβλιοθήκη-ΤΕΙ Λάρισας, Άννα Φράγκου, Βιβλιοθήκη-Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. 	8 ^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος, 20-22 Οκτωβρίου 1999
Διαδικασία Σύνταξης Γραπτής Πολιτικής Διαχείρισης Συλλογής για μια Ελληνική Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη	<ul style="list-style-type: none"> Πετρούλα Βόλτση, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας Κωνσταντίνος Ζωντανός, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	8 ^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος, 20-22 Οκτωβρίου 1999
Η Εφαρμογή της Μεθόδου Conspectus σε Συλλογές Επιστημονικών Περιοδικών: Η Ελληνική Περίπτωση.	<ul style="list-style-type: none"> Άννα Φράγκου, Βιβλιοθήκη-Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Κλωντίνη Δέρβου, Βιβλιοθήκη Τμημάτων Φυσικής & Πληροφορικής-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μαρίνα Κορφιάτη, Βιβλιοθήκη & Υπηρεσία Πληροφόρησης-Πανεπιστήμιο Πατρών, Σάσα Τζεδάκη, Βιβλιοθήκη-Πανεπιστήμιο Κρήτης. 	8 ^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος, 20-22 Οκτωβρίου 1999
Πολιτική Διαχείρισης Συλλογής.	<ul style="list-style-type: none"> Κωνσταντίνος Ζωντανός, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	Σεμινάρια για το Προσωπικό του Συστήματος Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ., Φθινόπωρο – Χειμώνας 2000, 21-22 Φεβρουαρίου 2000
Μέθοδος Conspectus.	<ul style="list-style-type: none"> Άννα Φράγκου, Προϊσταμένη Διεύθυνσης Βιβλιοθήκης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας 	Σεμινάρια για το Προσωπικό του Συστήματος Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ., Φθινόπωρο – Χειμώνας 2000, 21-22 Φεβρουαρίου 2000

Κάνετε «κλικ» για να μπείτε στη Βιβλιοθήκη: η μελλοντική «διάσταση» των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.	<ul style="list-style-type: none"> • Κώστας Μαργαρίτης, Καθηγητής Τμ. Εφαρμ. Πληροφορικής, Παν/μιο Μακεδονίας, • Άννα Φράγκου, Προϊσταμένη Διεύθυνσης Βιβλιοθήκης, Παν/μιο Μακεδονίας. 	Εκδήλωση με θέμα «Η Προετοιμασία της Εκπαιδευτικής Κοινότητας και του Πολίτη της Κοινωνία της Πληροφορίας: Ο Σχεδιασμός του ΥΠΕΠΘ για το Γ΄ ΚΠΣ» στα πλαίσια της INFOSYSTEM 2000, Θεσσαλονίκη, 29 Σεπτεμβρίου 2000.
Αποτελέσματα της Εφαρμογής της Μεθόδου Conspectus στις Συλλογές Περιοδικών Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.	<ul style="list-style-type: none"> • Άννα Φράγκου, Βιβλιοθήκη-Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, • Κλωντίνη Δέρβου, Βιβλιοθήκη Τμημάτων Φυσικής & Πληροφορικής-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, • Μαρίνα Κορφιάτη, Βιβλιοθήκη & Υπηρεσία Πληροφόρησης-Πανεπιστήμιο Πατρών, • Σάσα Τζεδάκη, Βιβλιοθήκη-Πανεπιστήμιο Κρήτης. 	9 ^ο Πανελλήνιο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα, 18-20 Δεκεμβρίου 2000.
Υπηρεσίες Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών για Τυφλούς και Άτομα με Περιορισμένη Όραση: η Εμπειρία της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ACCELERATE.	<ul style="list-style-type: none"> • Κ. Ζωντανός, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, • Π. Πατραγκού, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, • Α. Φράγκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, • Α. Ταραμόπουλος, Πληροφορικός, Παν/μιο Μακεδονίας 	9 ^ο Πανελλήνιο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα, 18-20 Δεκεμβρίου 2000.

Από τον Ιούλιο του 1998 άρχισε η έκδοση του ενημερωτικού δελτίου της Βιβλιοθήκης με τίτλο «Νέα από τη Βιβλιοθήκη». Στόχος του δελτίου ήταν η ενημέρωση των χρηστών για τις νέες υπηρεσίες, τις προσκτήσεις νέου υλικού και τις διάφορες λειτουργίες της Βιβλιοθήκης. Τα τεύχη του δελτίου που ήταν διαθέσιμα και σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη διεύθυνση: <http://www.lib.uom.gr/greek/publs.html>.

7.2 Διοργάνωση Εκδηλώσεων:

- Στις 12 και 13 Δεκεμβρίου 1998 η Βιβλιοθήκη πήρε μέρος στο 8^ο Money Show '98 που έγινε στο Ξενοδοχείο Macedonia Palace της Θεσσαλονίκης. Στο εκθετήριο του Πανεπιστημίου συμμετείχε και η Βιβλιοθήκη με πληροφοριακό υλικό σχετικά με τις συλλογές και τις υπηρεσίες της. Στόχος της συμμετοχής της Βιβλιοθήκης ήταν αφενός, η συμβολή στην γενικότερη προσπάθεια διασύνδεσης της εκπαίδευσης με την παραγωγή και αφετέρου, η γνωστοποίηση στους επιχειρηματικούς κύκλους του σχετικού υλικού και των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης για την κάλυψη των αναγκών των επιχειρηματιών.
- Στις 29 και 30 Απριλίου 1999 η Βιβλιοθήκη διοργάνωσε workshop με θέμα «Collection Development: Practices, Policies, Methodologies». Το θέμα του workshop που ήταν η διαμόρφωση πολιτικής για τον τρόπο ανάπτυξης και διαχείρισης μιας συλλογής υλικού που να ανταποκρίνεται και να καλύπτει τις ανάγκες των χρηστών, ήταν ιδιαίτερα πρωτότυπο για την ελληνική πραγματικότητα, οι δομές της οποίας δεν αφήνουν μεγάλα περιθώρια ελευθερίας στην επιλογή, ανάπτυξη και διαχείριση του υλικού των βιβλιοθηκών από τους βιβλιοθηκονόμους που εργάζονται σε αυτές. Εισηγήτρια του workshop ήταν η *Dr Mary Bushing*, Associate Professor, Information Resources Development Librarian, Montana State University, Bozeman Libraries.

- Στις 23 και 24 Απριλίου του 2000 η Βιβλιοθήκη διοργάνωσε workshop με θέμα «The Era of Digitization: Transforming Scholarly Texts into Digits». Εισηγητές ήταν οι: Dr Marilyn Deegan, Digital Resources Manager, Refugee Studies Center, University of Oxford, UK. και Dr Harold Short, Director, Center for Computing in the Humanities, King's College London. Το workshop απευθυνόταν σε βιβλιοθηκονόμους, ακαδημαϊκούς, αρχειονόμους και ειδικούς της πληροφόρησης που θα ήθελαν να ενημερωθούν για τις νέες εξελίξεις στους τομείς της ψηφιοποίησης και των ψηφιακών βιβλιοθηκών παγκοσμίως.
- Στις 25 και 26 Απριλίου του ίδιου έτους, η Βιβλιοθήκη, σε συνεργασία με το Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου, διοργάνωσε workshop με θέμα «Thinking with Machines: Computing Tools and Resources in Humanities Research and Teaching». Εισηγητές ήταν οι: Marilyn Deegan, University of Oxford, UK; Lisa Lena Opas-Hanninen University of Joensuu, Finland; Espen S. Ore, University of Bergen, Norway και Harold Short, King's College London, UK. Το workshop απέβλεπε στο να εισάγει τους συμμετέχοντες στη χρήση υπολογιστικών εργαλείων και πηγών για την υποστήριξη των σπουδών στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες.

7.3 Συμμετοχή σε Προγράμματα:

- Από τα μέσα του 1997, δύο μόνιμοι υπάλληλοι της Βιβλιοθήκης ορίστηκαν μέλη αντίστοιχων ομάδων εργασίας και υλοποίησης σε 2 από τις 4 συνολικά δράσεις του προγράμματος «Δικτύωση Βιβλιοθηκών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» (Οριζόντια Δράση Βιβλιοθηκών) που εκτελούνταν στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ και χρηματοδοτούνταν από το 2^ο Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης. Τα δύο αυτά άτομα συμμετείχαν στην εκπόνηση εργασιών, την υποβολή προτάσεων και την υλοποίηση πακέτων εργασίας του παραπάνω προγράμματος.

Στα πλαίσια του ίδιου προγράμματος (Δικτύωση Βιβλιοθηκών Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης), η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου μαζί με βιβλιοθήκες άλλων 4 ιδρυμάτων της χώρας συμμετείχε από το 1998 στην πιλοτική εφαρμογή σχεδίου συνεργασίας στην ανάπτυξη και διαχείριση των συλλογών έντυπων επιστημονικών περιοδικών με τη μέθοδο Conspectus. Στόχο του έργου ήταν η ορθολογική κατανομή των συνδρομών για την αποφυγή επικαλύψεων, την εξοικονόμηση πόρων και την αύξηση των διαθέσιμων πηγών πληροφόρησης.

- Στα πλαίσια του προγράμματος ανταλλαγών επιστημονικού και άλλου προσωπικού μεταξύ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του Kent State University (Ohio, USA) που ισχύει από το 1995, μια μόνιμη υπάλληλος της Βιβλιοθήκης επισκέφθηκε για δύο μήνες (Σεπτέμβριος – Νοέμβριος 1998) τις Βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου του Kent και επιμορφώθηκε σε θέματα οργάνωσης συλλογών, προσφοράς υπηρεσιών και οργάνωσης Μουσικής Βιβλιοθήκης. Η εκπαίδευση αυτή αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρήσιμη για την οργάνωση και επεξεργασία του μουσικού υλικού της Βιβλιοθήκης που αποκτήθηκε για την υποστήριξη του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου.
- Το Φεβρουάριο και το Νοέμβριο του 1999 η Βιβλιοθήκη υπέβαλε προτάσεις συμμετοχής ως εργοδότης στην 2^η και 3^η αντίστοιχα φάση του προγράμματος *STAGE*. Η 1^η φάση αφορούσε στην «Απόκτηση Εργασιακής Εμπειρίας Πτυχιούχων Ανέργων, Νεοεισερχόμενων στην Αγορά Εργασίας» και η 2^η στην «Απόκτηση Εργασιακής Εμπειρίας Ανέργων Διπλωματούχων των ΙΕΚ και Πτυχιούχων των Σχολικών Μονάδων ΤΕΛ, ΕΠΛ, ΤΕΣ, ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ, Νεοεισερχομένων στην Αγορά Εργασίας». Στα πλαίσια της 1^{ης} φάσης του προγράμματος απασχολήθηκε στη Βιβλιοθήκη ένα άτομο για διάστημα 11 μηνών.

- Την Άνοιξη του 1999 η Βιβλιοθήκη σε συνεργασία με άλλους 8 φορείς από την Ελλάδα και το εξωτερικό υπέβαλε πρόταση για την υλοποίηση προγράμματος διεύρυνσης των υπηρεσιών της σε άτομα με προβλήματα όρασης στα πλαίσια της 1^{ης} Φάσης του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Leonardo da Vinci. Το έργο ACCELERATE (Access to the Modern Library Services for the Blind and Partially Sighted People, Leonardo da Vinci – EL/99/1/068244/PI/I.1.1.e/CONT) εγκρίθηκε επίσημα το Δεκέμβριο του 1999 και διήρκεσε μέχρι τον Αύγουστο του 2001.

Στόχος του έργου ήταν η προσφορά πρόσβασης στις σύγχρονες υπηρεσίες των βιβλιοθηκών προς τους χρήστες με προβλήματα όρασης (φοιτητές, διδάσκοντες, ερευνητές και άλλους) με τη χρήση των νέων τεχνολογιών που μπορούν να υποστηρίξουν την παροχή υψηλών υπηρεσιών στους αναγνώστες με προβλήματα όρασης, ώστε αυτοί να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε κάθε πηγή πληροφορίας που διαθέτει μία σύγχρονη βιβλιοθήκη.

Στο έργο συμμετείχαν: α) από την Ελλάδα: το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Βιβλιοθήκη) ως ανάδοχος φορέας, η εταιρία συμβούλων ευρωπαϊκών προγραμμάτων Polyplano Euroconsultants ως συντονιστής, ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τυφλών -Τοπική Ένωση Κεντρ. Μακεδονίας, η Ένωση Τυφλών Βορείου Ελλάδος «Luis Braille» και η Εθελοντική Εργασία Θεσσαλονίκης, β) από την Κύπρο: το Πανεπιστήμιο της Κύπρου (Κεντρική Βιβλιοθήκη) και η Κυπριακή Βιβλιοθήκη, γ) από την Αυστρία: το Πανεπιστήμιο του Linz, Τμήμα Επιστημών Πληροφορικής (University of Linz, Institute of Computer Science) και το Πανεπιστήμιο του Graz, Βιβλιοθήκη (University of Graz, Library) και δ) από την Ολλανδία: η Ένωση Βιβλιοθηκών για Τυφλούς.

- Το Φθινόπωρο του 2000 η Βιβλιοθήκη πήρε μέρος στη (14η) έκθεση πληροφορικής Infosystem 2000. Η Infosystem αποτελεί το μεγαλύτερο εκθεσιακό γεγονός στον τομέα της πληροφορικής στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και ένα από τα σημαντικότερα στην Ανατολική Μεσόγειο. Στην έκθεση, η Βιβλιοθήκη (όπως και βιβλιοθήκες άλλων ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας) συμμετείχε με παρουσίαση των υπηρεσιών και του εξοπλισμού της σε αρχείο Power Point, καθώς και με έντυπο υλικό (φυλλάδια και αφίσσα). Στη 14^η Infosystem συμμετείχαν 756 εκθέτες από την Ελλάδα και από 26 χώρες του εξωτερικού.

7.4 Άλλες Δραστηριότητες

Με την εμπειρία που απέκτησε η Βιβλιοθήκη από τις επαφές της με τυφλούς και μερικώς βλέποντες φοιτητές του Πανεπιστημίου στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος ACCELERATE (Leonardo da Vinci, EL/99/1/068244/PI/I.1.1.e/CONT), υπέβαλε το Νοέμβριο του 2000 στη Διοίκηση του Πανεπιστημίου «Προτάσεις Ενεργειών για την Υποστήριξη των Ατόμων με Αναπηρίες (AMEA) κατά τη Διάρκεια της Φοίτησής τους στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας». Οι προτάσεις ήταν: α) τεχνικής φύσης (επεμβάσεις στους χώρους και τα κτίρια του Πανεπιστημίου ώστε να γίνουν προσβάσιμα από τα άτομα με αναπηρίες), β) εκπαιδευτικής φύσης (διάθεση εγχειριδίων των μαθημάτων και άλλου εκπαιδευτικού υλικού σε ηλεκτρονική μορφή για τα άτομα με προβλήματα όρασης, εθελοντική βοήθεια στην παρακολούθηση των μαθημάτων κλπ.) και γ) πολιτικής φύσης (ίδρυση υπηρεσίας υποδοχής και υποστήριξης των σπουδών των AMEA, προώθηση της εθελοντικής εργασίας προς βοήθεια των φοιτητών με αναπηρίες κλπ.). Οι προτάσεις προωθήθηκαν στις ανάλογες υπηρεσίες του Πανεπιστημίου ώστε αυτές να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2001-2006

Το 2001 χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια της Βιβλιοθήκης να διατηρήσει και να εδραιώσει τις υπηρεσίες που ανέπτυξε κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών (και κυρίως στα πλαίσια του έργου του ΕΠΕΑΕΚ Ι) και παράλληλα να προδιαγράψει το μέλλον της για την επόμενη 5ετία. Ο επιχειρησιακός προγραμματισμός της Βιβλιοθήκης αποτυπώνεται σε μεγάλο βαθμό στην πρόταση έργου που υπέβαλε για τη 2^η φάση του ΕΠΕΑΕΚ (ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ) με τίτλο: *ΠΛΟΗΓΙΣ: Από την Πληροφορία στη Γνώση: Ενίσχυση Διάθεσης Ηλεκτρονικού Περιεχομένου και Παροχή Πληροφοριακής Παιδείας στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας*, το οποίο θα διαρκέσει έως τα τέλη του 2006.

Το προτεινόμενο έργο κατά κύριο λόγο βασίζεται στην υποδομή που δημιουργήθηκε, στα Τμήματα και τις Υπηρεσίες που οργανώθηκαν και αναπτύχθηκαν, στις πολιτικές που υιοθετήθηκαν και στην εμπειρία που αποκτήθηκε κατά την υλοποίηση του έργου «Εκσυγχρονισμός της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας» του ΕΠΕΑΕΚ Ι αλλά και των άλλων έργων (ευρωπαϊκών και εθνικών) στα οποία συμμετείχε τα προηγούμενα χρόνια η Βιβλιοθήκη.

Το έργο του ΕΠΕΑΕΚ Ι δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τη διεύρυνση των υφιστάμενων, αλλά και τη δημιουργία νέων υπηρεσιών σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα. Προγράμματα που μέχρι τώρα εφαρμόστηκαν πιλοτικά, θα διευρυνθούν κατά την επόμενη 5ετία εισάγοντας τη χρήση του Διαδικτύου ως εργαλείο για την ενίσχυση της δια βίου και εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.

Η επιστήμη προχωράει με γοργούς ρυθμούς και οι εξελίξεις στην εκπαίδευση είναι ραγδαίες. Νέες μορφές μάθησης και διδασκαλίας αναδεικνύονται συνεχώς και η χρήση των νέων τεχνολογιών δικτύωσης και ηλεκτρονικής επικοινωνίας απαιτεί από μια βιβλιοθήκη να προπορεύεται των εξελίξεων και να προλαμβάνει τις ανάγκες του κοινού πριν καν αυτές εκφραστούν.

Προσπαθώντας να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις αυτές η Βιβλιοθήκη σχεδιάζει τις μελλοντικές ενέργειές της με βάση το όραμά της για το μέλλον. Ποιο είναι αυτό το όραμα; Είναι μεν η συνέχιση του μέχρι σήμερα προσφερόμενου έργου, αλλά κυρίως, είναι η πορεία της Βιβλιοθήκης προς τον ρόλο που πρέπει ουσιαστικά να παίζει μέσα σε μια σύγχρονη ακαδημαϊκή μονάδα: ο ρόλος του φορέα της πληροφόρησης στην πιο πλήρη μορφή της (ηλεκτρονικό κείμενο), με δυνατότητα προσφοράς απομακρυσμένης πρόσβασης και ο ρόλος του πυρήνα υποστήριξης της «κοινωνικο-πληροφοριακής» εκπαίδευσης και της δια βίου αυτο-εκπαίδευσης. Με βάση αυτούς τους στόχους η Βιβλιοθήκη θα οργανώσει το προσωπικό, τις λειτουργίες και εργασίες της και τις υπηρεσίες της, ώστε να προσφέρει πληρότητα και αμεσότητα στην πληροφόρηση και να προωθήσει τη διαμόρφωση χρηστών οι οποίοι θα μπορούν να εκμεταλλεύονται με αποτελεσματικό τρόπο την πληθώρα των προσφερόμενων πηγών πληροφόρησης προς όφελος της προσωπικής, επαγγελματικής και κοινωνικής ανέλιξής τους.

Η ενίσχυση της προσφοράς ηλεκτρονικού περιεχομένου και η παροχή προγράμματος πληροφοριακής παιδείας αποτελούν τα κύρια βήματα που θα κάνει η Βιβλιοθήκη για την προετοιμασία τη δική της αλλά και των χρηστών της για την κοινωνία της πληροφορίας, της παγκοσμιοποίησης, του μέλλοντος. Η δυνατότητα εξ' αποστάσεως επαφής του χρήστη με τη Βιβλιοθήκη θα ενισχυθεί σε βαθμό που η μείωση του αριθμού των επισκεπτών της Βιβλιοθήκης να μην προβληματίζει, αλλά εφόσον συνδυάζεται με μια όλο και αυξανόμενη χρήση των online υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης οι οποίες θα προσφέρουν προσαρμοστικότητα στις ατομικές ανάγκες, δυνατότητα απομακρυσμένης πρόσβασης και ενισχυμένες προοπτικές

διασύνδεσης με άλλες πηγές, να σημαίνει επιτυχία στην επίτευξη των στόχων που τέθηκαν παραπάνω.

Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, είχαν και θα έχουν πάντα σαν στόχο την εκπαίδευση και την κοινωνική προσφορά στον τομέα της πληροφόρησης και της γνώσης. Μέσα από αυτό το πρίσμα ιδωμένη, η παροχή πληροφοριακής παιδείας δεν καλύπτει μόνο εκπαιδευτικές ανάγκες, αλλά συμβάλλει στην ανάπτυξη ικανοτήτων που θα βοηθήσουν την κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευομένων προσφέροντάς τους την απαραίτητη πλέον γενική πληροφοριακή παιδεία που θα τους κάνει «πληροφοριακά εγγράμματους» και κατά συνέπεια ικανούς να αξιολογούν και να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που χρειάζονται έτσι ώστε να καταστούν αυτόνομοι και δια βίου εκπαιδευόμενοι.

Παράλληλα με την προσπάθεια επίτευξης των παραπάνω στόχων, η Βιβλιοθήκη θα συνεχίσει να υποστηρίζει με ποικίλους τρόπους την εκπαίδευση, υποστηρίζοντας και ενισχύοντας τις σταθερές μεθόδους που μέχρι τώρα ακολουθούσε (προσκτήσεις νέου υλικού, επεξεργασία του υλικού και έγκαιρη διάθεσή του στους χρήστες), αλλά και αναπτύσσοντας σύγχρονα εργαλεία πρόσβασης στις συλλογές της (δημιουργία βάσης καθιερωμένων όρων για διασφάλιση της ποιότητας της τοπικής βιβλιογραφικής βάσης δεδομένων, ηλεκτρονικές υπηρεσίες πληροφόρησης κλπ.), προσφέροντας γρήγορη πρόσβαση σε υλικό που δεν διαθέτει τοπικά (ηλεκτρονικός διαδανεισμός), αναπτύσσοντας υπηρεσίες για άτομα με αναπηρίες και ισχυροποιώντας το πληροφοριακό έργο της με νέα εργαλεία όπως η online υπηρεσία πληροφόρησης και η δημιουργία θεματικών πυλών πληροφόρησης.

Η δραστηριοποίησή της στην παραγωγή και διάθεση ηλεκτρονικού περιεχομένου θα της προσφέρει πολύτιμη εμπειρία για την μελλοντική πορεία της και θα την βοηθήσει να κινείται ισότιμα στο περιβάλλον της επιστημονικής πνευματικής παραγωγής ενισχύοντας τη δυναμική της ως ισοσταθμιστικού παράγοντα μεταξύ της εμπορικότητας και της πνευματικότητας των επιστημονικών εκδόσεων.

Σημαντικό όμως ρόλο κατέχουν και άλλες δραστηριότητες που προγραμματίζει για το μέλλον η Βιβλιοθήκη και οι οποίες ενδυναμώνουν τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα της όπως: η ανάπτυξη συστήματος ηλεκτρονικής πρόσβασης στη Συλλογή Κρατημένου Υλικού της Βιβλιοθήκης και η προσφορά προγράμματος υποστήριξης ηλεκτρονικών μαθημάτων. Οι δύο αυτές δραστηριότητες θα φέρουν άμεσα τη Βιβλιοθήκη πιο κοντά στην εκπαιδευτική διαδικασία ενώ συγχρόνως θα εισάγουν νέες μεθόδους μάθησης και εκπαιδευτικής πρακτικής στο Πανεπιστήμιο.

1. Δαπάνες για τις Ανάγκες της Βιβλιοθήκης

Για το έτος 2001 η Βιβλιοθήκη χρηματοδοτήθηκε από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου με: 38.100.848 δρχ. για αγορά βιβλίων, 154.563.987 δρχ. για συνδρομές περιοδικών και ηλεκτρονικού υλικού, 1.968.965 δρχ. για βιβλιοδεσία και 1.121.000 δρχ. για εξοπλισμό.

Μέχρι την ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού έργου ACCELERATE (Leonardo da Vinci – EL/99/1/068244/PI/I.1.1.e/CONT) τον Αύγουστο του 2001, η Βιβλιοθήκη είχε χρηματοδοτηθεί στα πλαίσια του έργου με 63.440 Ευρώ.

Για το διάστημα 2001-2006 η Βιβλιοθήκη αναμένεται να χρηματοδοτηθεί:

- Από τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου με 4.685.335 Ευρώ.
- στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II η Βιβλιοθήκη αναμένεται να χρηματοδοτηθεί με 1.762.000,00 Ευρώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και με 146.000,00 Ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Για το χρονικό διάστημα 2002-2004, στα πλαίσια του ευρωπαϊκού έργου COINE (Cultural Objects in Networked Environments - IST-2001-32258) η Βιβλιοθήκη αναμένεται να χρηματοδοτηθεί με 71.820 Ευρώ.

2. Συλλογές

2.1 Ηλεκτρονικό Υλικό - Ψηφιοποίηση

2.1.1 Προσκτήσεις Ηλεκτρονικού Υλικού

Με δεδομένη τη διεθνή τάση αντικατάστασης του έντυπου υλικού με ηλεκτρονικό και κυρίως με την προσφορά ηλεκτρονικού κειμένου (δηλ. πρωτογενών πηγών σε ηλεκτρονική μορφή), σκοπός της Βιβλιοθήκης είναι να διατηρήσει τον υπάρχον εύρος κάλυψης των προσφερόμενων πηγών και να εξασφαλίσει τον εμπλουτισμό της συλλογής της με νέες βάσεις δεδομένων για την περαιτέρω υποστήριξη των υφιστάμενων και νέων προγραμμάτων σπουδών του Πανεπιστημίου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην απόκτηση απομακρυσμένης πρόσβασης σε online βάσεις δεδομένων και υπηρεσίες πλήρους κειμένου για μείωση του κόστους τοπικής υποστήριξής τους από άποψη εξοπλισμού (π.χ. servers) και του κόστους διαχείρισής τους. Στην παραπάνω απόφαση συντελεί και το γεγονός ότι οι online βάσεις δεδομένων ενημερώνονται πολύ πιο τακτικά και γρήγορα σε αντίθεση με τα CD-ROMs που η ενημέρωσή τους γίνεται το πολύ ανά δίμηνο ή τρίμηνο.

2.1.2 Ψηφιοποίηση Υλικού

Στη σημερινή εποχή, οι περισσότεροι εκδότες επιστημονικών περιοδικών διαθέτουν πλέον τις εκδόσεις τους σε ηλεκτρονική μορφή. Στην Ελλάδα είναι λιγοστά τα παραδείγματα περιοδικών εκδόσεων που να διατίθενται σε ηλεκτρονική μορφή και όταν υπάρχουν, περιορίζονται στα τεύχη των τελευταίων δύο ή τριών ετών, με αποτέλεσμα να χάνεται το περιεχόμενο των παλαιότερων σειρών. Στο γεγονός αυτό έρχεται να προστεθεί και η σχεδόν ολοκληρωτική έλλειψη κάθε είδους (έντυπου ή ηλεκτρονικού) ευρετηρίου αποδελτίωσης ελληνικών περιοδικών και εφημερίδων, πράγμα που καθιστά αδύνατη την πρόσβαση τόσο στα σύγχρονα, όσο και στα παλαιότερα τεύχη τους. Εκτιμάται λοιπόν ότι η ψηφιοποίηση κάποιων ελληνικών περιοδικών της Βιβλιοθήκης θα καλύψει μια σοβαρότατη έλλειψη στη διαθεσιμότητα γενικότερα των ελληνικών περιοδικών σε ηλεκτρονική μορφή, ενώ ταυτόχρονα, θα εισάγει την πρακτική της αναδρομικής ψηφιοποίησης, προσαρμοσμένης στις ιδιαίτερες απαιτήσεις της ελληνικής πραγματικότητας, γλώσσας και πνευματικής παραγωγής. Στόχος της Βιβλιοθήκης είναι η πιλοτική ψηφιοποίηση (αναδρομική -και τρέχουσα-) επιλεγμένων τίτλων επιστημονικών και επαγγελματικών ελληνικών περιοδικών της συλλογής της, η αρχειοθέτησή τους σε κατάλληλη ηλεκτρονική μορφή και η διάθεσή τους για τοπική ή/και απομακρυσμένη χρήση μέσω του Διαδικτύου.

Για τους ίδιους λόγους της αμεσότητας που εξασφαλίζει η διάθεση της πληροφορίας σε ηλεκτρονική μορφή, η Βιβλιοθήκη θα επιδιώξει την προσφορά πρόσβασης μέσω του Διαδικτύου στο πλήρες (ηλεκτρονικό) κείμενο ανέκδοτου υλικού (πτυχιακές και διπλωματικές εργασίες, διδακτορικές διατριβές, διοικητικές εκθέσεις, εκθέσεις-παραδοτέα ερευνητικών και άλλων προγραμμάτων κλπ.) που έχει παραχθεί στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου (γκρίζα βιβλιογραφία) και το οποίο μέχρι σήμερα παραμένει σε αφάνεια, ανεκμετάλλευτο από το ευρύτερο κοινό.

2.1.3 Ηλεκτρονικό Υλικό για τα Άτομα με Προβλήματα Όρασης

Στόχος της Βιβλιοθήκης είναι η προσφορά υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρίες και ιδιαίτερα σε άτομα με προβλήματα όρασης για τα οποία η διαθεσιμότητα ηλεκτρονικού υλικού είναι ιδιαίτερα σημαντική, εφόσον με τη χρήση κατάλληλων εφαρμογών και εξοπλισμού Η/Υ,

μπορούν εύκολα να «διαβάσουν» το ηλεκτρονικό υλικό σε αντίθεση με το έντυπο που είναι μη προσβάσιμο για τα άτομα αυτά. Έτσι για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με προβλήματα όρασης που φοιτούν στο Πανεπιστήμιο θα καταβληθεί προσπάθεια εντοπισμού και αγοράς ελληνικών ηλεκτρονικών βιβλίων τα οποία σε συνδυασμό με το συνολικό πρόγραμμα εμπλουτισμού της συλλογής με ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και με συνδρομές σε online υπηρεσίες (πλήρους κειμένου) θα διευρύνει τις δυνατότητες πρόσβασής τους στην πληροφορία.

Για τις περιπτώσεις που είναι αδύνατη η εξ αρχής απόκτηση διδακτικών εγχειριδίων σε ηλεκτρονική μορφή, η Βιβλιοθήκη θα προχωρήσει στην ψηφιοποίηση των έντυπων εγχειριδίων με σκανάρισμα (σάρωση) των κειμένων, οπτική αναγνώριση χαρακτήρων (OCR) και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση του ψηφιοποιημένου υλικού.

2.2 Έντυπο και Οπτικοακουστικό Υλικό

Κατά την προηγούμενη 4ετία ο εμπλουτισμός των συλλογών της Βιβλιοθήκης χρηματοδοτήθηκε τόσο από κονδύλια του ΕΠΕΑΕΚ I, όσο και από κονδύλια του τακτικού προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου. Η χρηματοδότηση αυτή είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση της συλλογής των βιβλίων κατά 20.000 περίπου τεκμήρια (βιβλία και οπτικοακουστικό υλικό). Ο συνεχής εμπλουτισμός της συλλογής της Βιβλιοθήκης με επίκαιρο έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό είναι πρωταρχικής σημασίας για τη λειτουργία της ως θεμελιώδη λίθου στο εκπαιδευτικό οικοδόμημα. Κατά συνέπεια η Βιβλιοθήκη θα επιδιώξει να συνεχίσει να υποστηρίζει τα προσφερόμενα προγράμματα σπουδών (προπτυχιακά και μεταπτυχιακά) και την έρευνα που επιτελείται στο Πανεπιστήμιο αποκτώντας επιπλέον υλικό με κονδύλια από το ΕΠΕΑΕΚ II και τον τακτικό προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου. Έτσι μέχρι τα τέλη του 2006 η συλλογή σε έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό της Βιβλιοθήκης προβλέπεται να αυξηθεί κατά 30.000 περίπου τεκμήρια.

2.3 Βιβλιογραφική Επεξεργασία Υλικού

Κατά την προηγούμενη 4ετία η συλλογή της Βιβλιοθήκης εμπλουτίστηκε με σημαντικές δωρεές (π.χ. δωρεά εις μνήμη Αθηνούλας Μαρτίνου, δωρεά Αλέξανδρου Βογιατζή, δωρεά Βιβλιοθήκης ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ., δωρεά Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών, κλπ.). Οι δωρεές αυτές έχουν ιδιαίτερη αξία ως προς τη σπανιότητα και το περιεχόμενο των βιβλίων που περιλαμβάνουν. Η Βιβλιοθήκη θα προβεί στην τεχνική επεξεργασία του υλικού αυτού ώστε να είναι διαθέσιμο στους χρήστες της. Εκτιμάται ότι η ενσωμάτωση των δωρεών στη συλλογή της Βιβλιοθήκης θα συνεισφέρει κατά πολύ στην κάλυψη των αναγκών της κοινότητας του Πανεπιστημίου και θα εμπλουτίσει τη συλλογή με μοναδικό σε πολλές περιπτώσεις υλικό. Ταυτόχρονα η επεξεργασία του υλικού και η εμφάνισή του στον ηλεκτρονικό κατάλογο της Βιβλιοθήκης θα συμβάλει κατά πολύ και στον εμπλουτισμό του Συλλογικού Καταλόγου των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που θα συνεχίσει να αναπτύσσεται στα πλαίσια της Οριζόντιας Δράσης Βιβλιοθηκών κατά τη διάρκεια του ΕΠΕΑΕΚ II.

Για την βιβλιογραφική επεξεργασία θα ακολουθηθούν τα διεθνή βιβλιοθηκονομικά πρότυπα (AACR2 2nd ed., LCCS, LCSH, USMARC Format for Bibliographic Data), ενώ για τον ευρετηριασμό του ηλεκτρονικού και του ψηφιοποιημένου υλικού θα ακολουθηθούν τα: Dublin Core Metadata Initiative και οι RDFS και XMLS Schemas Languages.

2.4 Βιβλιογραφικός Έλεγχος

Οι όροι που καθιερώνονται και αποτελούν τα σημεία πρόσβασης του χρήστη στο υλικό της Βιβλιοθήκης μέσω του ηλεκτρονικού καταλόγου της Βιβλιοθήκης, είναι 3 ειδών: α) ονόματα φυσικών προσώπων και συλλογικών οργάνων, β) τίτλοι σειρών και γ) θεματικές επικεφαλίδες. Οι εγγραφές που αναπτύσσονται περιλαμβάνουν τις παραπομπές από συνώνυμους και μη καθιερωμένους όρους στον έναν καθιερωμένο όρο τον οποίο επίσης

συνδέουν με άλλους συγγενείς, ευρύτερους και στενότερους όρους. Η μεθοδευμένη ανάπτυξη και ο έλεγχος των εγγραφών καθιερωμένων όρων δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη, κατά τη έρευνά του στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης, να ανακτά με ακρίβεια όλα τα τεκμήρια που τον ενδιαφέρουν μέσα σε ελάχιστο χρόνο. Είναι κατά συνέπεια πρωταρχικής σημασίας για την αξιοπιστία στην οργάνωση της πληροφορίας που προσφέρεται μέσω ενός δομημένου αυτοματοποιημένου καταλόγου.

Κατά τη διάρκεια της δετίας 2001-2006, η Βιβλιοθήκη θα αναπτύξει βάση εγγραφών καθιερωμένων όρων με στόχο να εξασφαλίσει την ομοιομορφία και την αξιοπιστία στην αναζήτηση και ανάκτηση του υλικού και την υψηλή ποιότητα του ηλεκτρονικού καταλόγου της. Για τις υφιστάμενες βιβλιογραφικές εγγραφές θα αναπτυχθούν εγγραφές καθιερωμένων όρων αναδρομικά, ενώ για τις τρέχουσες και μελλοντικές προσκτήσεις της Βιβλιοθήκης θα αναπτύσσονται εκ νέου.

2.5 Αξιολόγηση και Ανάπτυξη Συλλογών

Στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ Ι η Βιβλιοθήκη εφάρμοσε δύο καινοτόμες εφαρμογές στον τομέα της αξιολόγησης και ανάπτυξης συλλογών. Η μια ήταν η μέθοδος Ανάλυσης Μαθημάτων (course analysis) του προγράμματος σπουδών του Πανεπιστημίου και η δεύτερη ήταν η μέθοδος Conspectus για την αξιολόγηση των συλλογών. Τα αποτελέσματα των παραπάνω εφαρμογών συνδυάστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για την εκπόνηση Γραπτού Κανονισμού Διαχείρισης των Συλλογών της Βιβλιοθήκης και για την ανάπτυξη συστήματος Ηλεκτρονικής Ξενάγησης στο Υλικό της Βιβλιοθήκης. Οι εφαρμογές όμως αυτές υλοποιήθηκαν πριν από την ίδρυση των δύο νεότερων Τμημάτων του Πανεπιστημίου (Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών, Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης) με αποτέλεσμα να μην συμπεριλαμβάνουν τα Τμήματα αυτά.

Για το λόγο αυτό η Βιβλιοθήκη προτίθεται κατά την επόμενη 5ετία να προχωρήσει σε ενημέρωση και εμπλουτισμό των δεδομένων των παραπάνω εφαρμογών έτσι ώστε να αντιπροσωπεύουν τις τρέχουσες ανάγκες της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.

3. Χώροι και Τεχνολογική Υποδομή

3.1 Χώροι

Στην ερχόμενη 5ετία θα διαμορφωθεί στο χώρο του Τμήματος Επιστημονικής Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης (Πληροφοριακό) της Βιβλιοθήκης ειδικός χώρος που θα φιλοξενήσει τον υφιστάμενο και έναν νέο ειδικό σταθμό εργασίας (H/Y) για άτομα με προβλήματα όρασης. Ο χώρος θα εξοπλιστεί με τις κατάλληλες συνδέσεις στο τηλεφωνικό και στο δίκτυο δεδομένων του Πανεπιστημίου ώστε να προσφέρει πρόσβαση στο Διαδίκτυο και άμεση επικοινωνία (τηλεφωνικά) με το προσωπικό του Τμήματος, ώστε οι χρήστες με προβλήματα όρασης να μην χρειάζεται να αναζητούν το προσωπικό όταν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα στη χρήση του ειδικού σταθμού εργασίας. Ο χώρος θα προσφέρει ηχητική μόνωση ώστε να μην ενοχλούνται οι αναγνώστες της Βιβλιοθήκης από τη χρήση των ειδικών σταθμών εργασίας και ιδιαίτερα του συνθέτη ομιλίας και του εκτυπωτή Braille οποίος είναι ιδιαίτερα θορυβώδης. Η διαμόρφωση του ιδιαίτερου αυτού χώρου αναμένεται ότι θα ενισχύσει τη χρήση των σταθμών εργασίας από τα άτομα με προβλήματα όρασης τα οποία μέχρι σήμερα διστάζουν πολλές φορές να χρησιμοποιήσουν τον υφιστάμενο σταθμό εργασίας με το φόβο ότι ενοχλούν τους υπόλοιπους χρήστες της Βιβλιοθήκης.

Επίσης κατά το παραπάνω χρονικό διάστημα θα γίνει προσπάθεια εξασφάλισης, εσωτερικής διαμόρφωσης και εξοπλισμού αποθηκευτικού χώρου για το υλικό της Βιβλιοθήκης που έχει μικρή χρήση, αλλά δεν θεωρείται παρωχημένο ώστε να αποσυρθεί οριστικά από τη συλλογή της. Ο χώρος θα διαμορφωθεί κατάλληλα, θα μονωθεί από πιθανές διαρροές δικτύων ύδρευσης ή/και αποχέτευσης και θα εξοπλιστεί με κινητά ράφια (compact shelves) για τη

μέγιστη εκμετάλλευση των διαστάσεών του. Στο χώρο θα εγκατασταθεί επίσης σύστημα κλιματισμού για τον έλεγχο της θερμοκρασίας και του επιπέδου της υγρασίας ώστε να εξασφαλίζεται η καλή συντήρηση του υλικού που θα αποθηκευτεί εκεί.

3.2 Εξοπλισμός

Για το χρονικό διάστημα μέχρι το 2006 προβλέπεται για τη Βιβλιοθήκη μία σειρά ενεργειών που θα αφορούν στην ψηφιοποίηση έντυπου υλικού, την διάθεση ηλεκτρονικού περιεχομένου, τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες πρόσβασης και τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες πληροφόρησης. Για την υποστήριξη των ενεργειών αυτών η Βιβλιοθήκη θα προβεί στην προμήθεια 7 εξυπηρετητών (servers) ισχυρής υπολογιστικής δύναμης και μεγάλης αποθηκευτικής ικανότητας οι οποίοι θα φιλοξενήσουν το ψηφιοποιημένο υλικό και τα προγράμματα διαχείρισής του. Ειδικότερα, για την ψηφιοποίηση έντυπου υλικού προβλέπεται επίσης η προμήθεια 3 συσκευών οπτικής σάρωσης (scanners).

Ο σταθμός εργασίας για άτομα με προβλήματα όρασης θα ενισχυθεί με την προμήθεια υποστηρικτικού εξοπλισμού μεγέθυνσης εντύπων (CCTV – Τηλεόραση Κλειστού Κυκλώματος) και θα δημιουργηθεί ένας ακόμη σταθμός εργασίας για χρήστες με μειωμένη όραση, εξοπλισμένος με το κατάλληλο υποστηρικτικό υλικό και εξοπλισμό. Επίσης, με βάση τη μελέτη σκοπιμότητας για την επιλογή των κατάλληλων συστημάτων για την υποστήριξη των ατόμων με άλλες αναπηρίες (κυρίως κινητικές) θα γίνει προσπάθεια αγοράς του σχετικού εξοπλισμού.

Για τις ανάγκες του ευρωπαϊκού έργου COINE (Cultural Objects in Networked Environments - IST-2001-32258) θα αγοραστεί ένας προσωπικός Η/Υ εξοπλισμένος με σαρωτή (scanner). Ο υπολογιστής αυτός θα φιλοξενήσει το σύστημα (COINE domain) που θα αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια του έργου, καθώς και το (ψηφιοποιημένο) υλικό με το οποίο θα συμβάλει η Βιβλιοθήκη στο έργο. Ο εξοπλισμός που θα αγοραστεί για το έργο θα περιλαμβάνει επίσης και μια ψηφιακή κάμερα που θα χρησιμοποιηθεί στην ψηφιοποίηση του υλικού.

Για την αποθήκευση του ηλεκτρονικού και οπτικοακουστικού υλικού της Βιβλιοθήκης θα γίνει προμήθεια ειδικών ερμαρίων που θα διασφαλίζουν το υλικό από κλοπές ή/και καταστροφές και θα ενισχύουν την καλή συντήρησή του.

Τέλος, για τη διευκόλυνση της μετακίνησης του υλικού χωρίς τη μεσολάβηση του προσωπικού της Βιβλιοθήκης, θα γίνει προμήθεια ειδικών μικροεπίπλων (π.χ. τροχήλατα καροτσάκια μεταφοράς βιβλίων κ.ά.)

4. Προσωπικό

Σήμερα (μέσα του 2002) το μόνιμο³ προσωπικό της Βιβλιοθήκης απαρτίζεται από 12 βιβλιοθηκονόμους, 1 διοικητικό υπάλληλο, 1 λογιστή και 2 πληροφορικούς.

Στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II προβλέπεται η συνέχιση της απασχόλησης 4 βιβλιοθηκονόμων οι οποίοι είχαν προσληφθεί για τις ανάγκες του προηγούμενου έργου του ΕΠΕΑΕΚ. Επίσης προβλέπεται η απασχόληση 6 ακόμη βιβλιοθηκονόμων (ο ένας για περιορισμένο χρονικό διάστημα) και 1 πληροφορικού.

Για τις ανάγκες του ευρωπαϊκού έργου COINE (Cultural Objects in Networked Environments - IST-2001-32258) προσλήφθηκαν τον Μάρτιο του 2002 και θα συνεχίσουν να απασχολούνται στη Βιβλιοθήκη μέχρι το πέρας του έργου (Αύγουστος 2004), 1 βιβλιοθηκονόμος και 1 πληροφορικός.

³ Στο μόνιμο προσωπικό συμπεριλαμβάνονται και οι συμβασιούχοι αορίστου χρόνου.

5. Μηχανογράφηση - Αυτοματισμός

Στα πλαίσια της ανάπτυξης υπηρεσίας Ηλεκτρονικού Διαδανεισμού προβλέπεται ότι η Βιβλιοθήκη δεν θα φωτοτυπεί και αποστέλλει ταχυδρομικά τα τεκμήρια που ζητούνται μέσω διαδανεισμού, αλλά θα τα σαρώνει οπτικά και θα τα αποστέλλει ηλεκτρονικά. Για το σκοπό αυτό θα αγοραστεί ειδικό λογισμικό ηλεκτρονικής παράδοσης τεκμηρίων (π.χ. ARIEL).

Για τη διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων που θα διέπουν το ποικίλο ηλεκτρονικό υλικό της Βιβλιοθήκης θα αγοραστεί ειδικό λογισμικό, το οποίο θα ενημερώνει τόσο το προσωπικό για τα σχετικά δικαιώματα σε κάθε περίπτωση δανεισμού ή/και διαδανεισμού, όσο και τους τελικούς χρήστες σχετικά με τα δικαιώματα χρήσης κάθε ηλεκτρονικού τεκμηρίου.

Για την ηλεκτρονική καταχώρηση της γκρίζας βιβλιογραφίας που παράγεται στο Πανεπιστήμιο θα αποκτηθεί το σχετικό λογισμικό (ARTEMIS) που αναπτύχθηκε στα πλαίσια της Οριζόντιας Δράσης Βιβλιοθηκών του ΕΠΕΑΕΚ Ι.

Για την ανάπτυξη των Θεματικών Πυλών Πληροφόρησης θα διερευνηθεί η δυνατότητα εξ αρχής αγοράς συστήματος (πλατφόρμας) υποστήριξης των Θεματικών Πυλών ή η ανάγκη τοπικής ανάπτυξής του.

Για τον εξοπλισμό του νέου ειδικού σταθμού εργασίας για άτομα με μειωμένη όραση προβλέπεται η προμήθεια ειδικού λογισμικού (π.χ. μεγέθυνσης χαρακτήρων).

Τέλος, για την ανάπτυξη του Προγράμματος Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων θα χρησιμοποιηθεί λογισμικό που θα λειτουργεί ως ένα kit για τη δημιουργία online μαθημάτων. Για τις ανάγκες της ενέργειας αυτής θα γίνει αξιολόγηση των υφιστάμενων λογισμικών (WebCT, Blackboard, κλπ.), ενώ παράλληλα θα διερευνηθεί η δυνατότητα τοπικής ανάπτυξής του.

6. Υπηρεσίες προς τους Χρήστες

6.1 Δανεισμός

6.1.1 Ηλεκτρονική Συλλογή Κρατημένου Υλικού (e-Reserve Collection)

Η Συλλογή Κρατημένου Υλικού (Reserve Collection) που οργανώθηκε στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ Ι, διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα τεκμηρίων με υψηλή εποχική ζήτηση εξαιτίας της υποχρεωτικής ανάγνωσής τους από το σύνολο των φοιτητών που παρακολουθούν κάποιο μάθημα (υποχρεωτική ή συμπληρωματική βιβλιογραφία). Η συλλογή αυτή διαμορφώνεται με βάση προτάσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού το οποίο καταθέτει στη Βιβλιοθήκη σχετικό υλικό (φωτοτυπίες, σημειώσεις κλπ.) ανά μάθημα. Εκτός του υλικού που καταθέτουν οι ίδιοι οι διδάσκοντες, η Συλλογή Κρατημένου Υλικού περιλαμβάνει και βιβλία από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης τα οποία επιλέγονται και πάλι από τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού ως συμπληρωματικό υλικό των μαθημάτων. Το προσωπικό του Τμήματος Δανεισμού-Διαδανεισμού της Βιβλιοθήκης το οποίο είναι επιφορτισμένο με τη διαχείριση της Συλλογής Κρατημένου Υλικού αποσύρει τα βιβλία από την κύρια συλλογή (κανονικός δανεισμός) και τα τοποθετεί ανά μάθημα και διδάσκοντα στη Συλλογή Κρατημένου Υλικού (βραχυχρόνιος δανεισμός). Το φωτοτυπημένο υλικό δανείζεται για μια ώρα στους φοιτητές προκειμένου να φωτοτυπηθεί. Η βιβλιογραφική διαχείριση της Συλλογής Κρατημένου Υλικού γίνεται με το αντίστοιχο υποσύστημα του ολοκληρωμένου συστήματος αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης, ενώ η διαχείριση της κυκλοφορίας του υλικού γίνεται με το αντίστοιχο υποσύστημα δανεισμού.

Κατά την επόμενη 5ετία η Βιβλιοθήκη προτίθεται να υποστηρίξει την ανάπτυξη Προγράμματος Ηλεκτρονικών Μαθημάτων με το οποίο ο κάθε διδάσκων θα μπορεί να δημιουργεί τον ιστότοπο του μαθήματός του αναρτώντας: το πρόγραμμα του μαθήματος, σημειώσεις από τις παραδόσεις των μαθημάτων, θέματα συζήτησης, τεστ που θα μπορούν να συμπληρώνουν online οι φοιτητές, τεστ αυτοαξιολόγησης, λίστες συζητήσεων, ιστοβιβλιογραφία, ενεργούς συνδέσμους με το υλικό της Συλλογής Κρατημένου Υλικού της Βιβλιοθήκης κλπ. Για να επιτευχθεί όμως το τελευταίο από τα παραπάνω, θα πρέπει η Βιβλιοθήκη να καθιερώσει την ψηφιοποίηση ενός μεγάλου μέρους από το υλικό της Συλλογής Κρατημένου Υλικού και ουσιαστικά να διαμορφώσει μια Ηλεκτρονική Συλλογή Κρατημένου Υλικού (e-Reserve Collection).

Με την Ηλεκτρονική Συλλογή Κρατημένου Υλικού, το υλικό των μαθημάτων θα επιλέγεται και θα παραδίδεται στη βιβλιοθήκη όπως σήμερα. Το Τμήμα Δανεισμού-Διαδανεισμού της Βιβλιοθήκης θα σαρώνει οπτικά τα άρθρα και το υπόλοιπο υλικό (εκτός των βιβλίων) μετατρέποντάς τα σε αρχεία κατάλληλου μορφότυπου. Το ψηφιοποιημένο υλικό θα τοποθετείται σε ασφαλείς κόμβους του ιστότοπου της Βιβλιοθήκης και η πρόσβαση σε αυτό θα είναι ελεγχόμενη με κωδικό πρόσβασης για τη διασφάλιση των διατάξεων περί πνευματικών δικαιωμάτων. Η πρόσβαση στο υλικό θα είναι δυνατή από τους φοιτητές από οποιοδήποτε υπολογιστή που έχει σύνδεση στο Internet και διαθέτει εγκατεστημένο το κατάλληλο πρόγραμμα ανάγνωσης του ψηφιοποιημένου υλικού. Οι σύνδεσμοι προς το ψηφιοποιημένο κρατημένο υλικό θα γίνονται από την ιστοσελίδα του μαθήματος που διατηρεί ο διδάσκων, με τη βοήθεια του λογισμικού διαχείρισης του Προγράμματος Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων. Βιβλία και βίντεο δεν θα ψηφιοποιούνται και θα εντάσσονται στη παραδοσιακή Συλλογή Κρατημένου Υλικού η οποία δεν θα καταργηθεί.

6.1.2 Διαδανεισμός

Για την δετία 2001-2006 προβλέπεται η αντικατάσταση των συμβατικών διαδικασιών διαδανεισμού με νέες ηλεκτρονικές και αυτοματοποιημένες διαδικασίες. Ο διαδανεισμός αποτελεί για τις σύγχρονες βιβλιοθήκες μια από τις σημαντικότερες υπηρεσίες πρόσβασης σε υλικό και πληροφορίες που μια βιβλιοθήκη δεν διαθέτει τοπικά. Η ποιότητα της υπηρεσίας πρέπει να είναι υψηλή και το κόστος χαμηλό.

Μέχρι σήμερα, για την εξυπηρέτηση των αιτημάτων διαδανεισμού η Βιβλιοθήκη χρησιμοποιεί εκτός από το Εθνικό Δίκτυο Ερευνητικών και Τεχνολογικών βιβλιοθηκών (ΕΔΕΤΒ) του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και έναν αριθμό άλλων διαθετών του εξωτερικού (British Library, Gemeinsamer Bibliotheksverbund –GBV-) με τους οποίους έχει έρθει σε συμφωνία. Οι χρήστες υποβάλλουν τα αιτήματά τους συμπληρώνοντας έντυπη φόρμα στο Τμήμα Δανεισμού-Διαδανεισμού της Βιβλιοθήκης και η Βιβλιοθήκη αποστέλλει τις αιτήσεις στους διαθέτες ηλεκτρονικά. Για το 98% των ολοκληρωμένων παραγγελιών, η Βιβλιοθήκη παραλαμβάνει ταχυδρομικά φωτοτυπίες τις οποίες παραδίδει στους ενδιαφερόμενους χρήστες. Για μόλις το 2% των ολοκληρωμένων παραγγελιών, η Βιβλιοθήκη παραλαμβάνει τα τεκμήρια σε ψηφιακή μορφή (συνήθως σε μορφότυπο TIFF) τα οποία εκτυπώνει και παραδίδει στους ενδιαφερόμενους χρήστες. Ο μέσος χρόνος ικανοποίησης ενός αιτήματος διαδανεισμού για τον τελικό χρήστη ανέρχεται σε 12 ημέρες. Από τα παραπάνω, ο αριθμός των αιτημάτων και το ποσοστό ικανοποίησής τους κρίνονται ικανοποιητικά και δύσκολα μπορούν να αυξηθούν.

Η Βιβλιοθήκη είναι επίσης δέκτης ενός σημαντικού αριθμού (σε σχέση με το μέγεθος της συλλογής της) αιτημάτων διαδανεισμού από άλλες βιβλιοθήκες του εσωτερικού, στα οποία ανταποκρίνεται άμεσα (μέσα σε μια εργάσιμη ημέρα) φωτοτυπώντας και αποστέλλοντας ταχυδρομικά ή με fax τα τεκμήρια. Στα πλαίσια του ΕΔΕΤΒ και με βάση την αναλογία αιτημάτων που υποβάλλει προς τα αιτήματα που δέχεται, η Βιβλιοθήκη θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους προμηθευτές τεκμηρίων.

Στόχος της Βιβλιοθήκης για την επερχόμενη 5ετία είναι η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών διαδανεισμού με: α) τη σημαντική μείωση του μέσου χρόνου ικανοποίησης των αιτημάτων διαδανεισμού για τον τελικό χρήστη (ημερομηνία αίτησης έως ημερομηνία παραλαβής από τον τελικό χρήστη), β) την προσφορά δυνατότητας άμεσης και ευέλικτης υποβολής αιτημάτων και παραλαβής τεκμηρίων από απόσταση και γ) τη μείωση του χρόνου αποστολής τεκμηρίων προς τις συνεργαζόμενες βιβλιοθήκες.

Για τους παραπάνω λόγους η Βιβλιοθήκη:

- Θα προσφέρει δυνατότητα υποβολής αιτημάτων διαδανεισμού μέσω του Web. Θα σχεδιαστούν κατάλληλες φόρμες αιτήσεων στο Web με μηχανισμό επικύρωσης της ταυτότητας του χρήστη και ελέγχου των δικαιωμάτων του (authentication mechanism). Ο παραδοσιακός τρόπος υποβολής αιτημάτων συμπληρώνοντας έντυπη φόρμα στο Τμήμα Δανεισμού-Διαδανεισμού της Βιβλιοθήκης δεν θα καταργηθεί, όμως η Βιβλιοθήκη θα αναλάβει πρωτοβουλία για την προώθηση της ηλεκτρονικής υποβολής των αιτημάτων.
- Η Βιβλιοθήκη, αντί να φωτοτυπεί και να αποστέλλει ταχυδρομικά τα τεκμήρια που ζητούν οι συνεργαζόμενες βιβλιοθήκες, θα σαρώνει οπτικά τα τεκμήρια και θα τα αποστέλλει ηλεκτρονικά. Η διαδικασία αυτή θα υποστηριχθεί με τη χρήση ειδικών λογισμικών όπως το ARIEL.

Για την ανάπτυξη των νέων υπηρεσιών ηλεκτρονικού διαδανεισμού θα διερευνηθούν τα σχετικά θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και θα γίνει ενημέρωση του προσωπικού για τους τυχόν περιορισμούς που τίθενται. Για τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας θα αγοραστεί κατάλληλο λογισμικό το οποίο ανάλογα με τα στοιχεία που θα έχουν εισαχθεί, θα ενημερώνει το προσωπικό της Βιβλιοθήκης για τα δικαιώματα σε κάθε περίπτωση διαδανεισμού.

6.2 Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Πληροφόρησης

6.2.1 Υπηρεσία Online Πληροφόρησης

Η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης από απόσταση τείνει να καθιερωθεί ως πρακτική από πολλές βιβλιοθήκες του εξωτερικού, χρησιμοποιείται με ολοένα αυξανόμενους ρυθμούς και αποτελεί το βασικό βήμα για την εξομοίωση των συνθηκών εκτέλεσης της πληροφοριακής εργασίας από απόσταση με αυτές της καθιερωμένης επιτόπιας επίσκεψης στο χώρο μιας βιβλιοθήκης. Με την προοπτική προσφοράς οργανωμένης υπηρεσίας online πληροφόρησης θα αναπτυχθεί από τη Βιβλιοθήκη ιστοσελίδα για τις υπηρεσίες πληροφόρησης. Η ιστοσελίδα αυτή θα ενημερώνει για τις υπηρεσίες πληροφόρησης της Βιβλιοθήκης και θα φιλοξενήσει τις Θεματικές Πύλες Πληροφόρησης που σχεδιάζονται να αναπτυχθούν επίσης από τη Βιβλιοθήκη. Θα επανασχεδιαστεί η φόρμα online υποβολής πληροφοριακών ερωτήσεων (η οποία είχε διαμορφωθεί για πρώτη φορά στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ Ι και η οποία μέχρι σήμερα δεν χρησιμοποιήθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό από τους χρήστες της Βιβλιοθήκης), ώστε να αποτελέσει βασικό εργαλείο πληροφοριακής συνέντευξης. Τέλος, θα εκπονηθεί κανονισμός λειτουργίας της υπηρεσίας online πληροφόρησης (υποχρέωση απάντησης σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, καθορισμός δικαιωμάτων χρήσης της υπηρεσίας κλπ.).

6.2.2 Ηλεκτρονική Ξενάγηση στη Συλλογή της Βιβλιοθήκης

Μια από τις πιο καινοτόμες εφαρμογές που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ Ι από τη Βιβλιοθήκη ήταν η δημιουργία βάσης δεδομένων με την ανάλυση των μαθημάτων (course analysis) των προγραμμάτων σπουδών του Πανεπιστημίου και η χρησιμοποίηση των δεδομένων της βάσης αυτής για Ηλεκτρονική Ξενάγηση των χρηστών στη συλλογή της Βιβλιοθήκης. Όμως η υφιστάμενη βάση της ανάλυσης του προγράμματος σπουδών δεν

περιλαμβάνει το πρόγραμμα σπουδών των νέων Τμημάτων που ιδρύθηκαν πρόσφατα στο Πανεπιστήμιο (Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών και Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης) και χρειάζεται ενημέρωση. Στα πλαίσια της Υπηρεσίας Online Πληροφόρησης θα ενημερωθεί και θα εμπλουτιστεί τόσο η βάση της ανάλυσης του προγράμματος σπουδών με τα νέα μαθήματα, όσο και η ιστοσελίδα της Ηλεκτρονικής Ξενάγησης Χρηστών με τις νέες προσθήκες υλικού σε συνάρτηση με το τρέχον περιεχόμενο των μαθημάτων (ιδιαίτερα των νέων Τμημάτων του Πανεπιστημίου).

6.2.3 Ηλεκτρονικό Εκθετήριο Νέων Προσκτήσεων

Η Βιβλιοθήκη θα αναπτύξει Ηλεκτρονικό Εκθετήριο Νέων Προσκτήσεων με τα σημαντικότερα νέα τεκμήρια που εντάσσονται στη συλλογή της. Η υπηρεσία αυτή θεωρείται πολύ χρήσιμη για την άμεση ενημέρωση των χρηστών της Βιβλιοθήκης (ιδιαίτερα των μελών του Εκπαιδευτικού Προσωπικού) για τις νέες παραλαβές υλικού. Η μέχρι σήμερα πρακτική που ακολουθείται από τις περισσότερες βιβλιοθήκες για την ενημέρωση των χρηστών σχετικά με τις νέες προσκτήσεις είναι η διαμόρφωση ενός ειδικού βιβλιοστασίου/εκθετηρίου όπου τοποθετούνται για μικρό χρονικό διάστημα (1-3 μήνες) τα νέα βιβλία που αποκτώνται από τη βιβλιοθήκη. Λόγω όμως του περιορισμένου χώρου της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δεν ήταν μέχρι σήμερα εφικτή η διαμόρφωση ενός τέτοιου βιβλιοστασίου/εκθετηρίου με αποτέλεσμα η ενημέρωση των χρηστών για τις νέες προσκτήσεις να γίνεται μόνο αποσπασματικά. Ένας άλλος συνήθης (συμβατικός) τρόπος ενημέρωσης για τις νέες προσκτήσεις υλικού από τις βιβλιοθήκες είναι η έκδοση έντυπου ενημερωτικού φυλλαδίου το οποίο αποστέλλεται στα πιθανά ενδιαφερόμενα μέλη. Παρόλ' αυτά και η λύση αυτή θεωρήθηκε αφενός ιδιαίτερα δαπανηρή και χρονοβόρα και αφετέρου, αναποτελεσματική για τη μαζική ενημέρωση όλων των χρηστών για τις νέες προσκτήσεις της Βιβλιοθήκης. Το Ηλεκτρονικό Εκθετήριο που θα αναπτυχθεί κρίνεται ότι θα είναι η πιο συμφέρουσα και κατάλληλη λύση για την έγκαιρη ενημέρωση σχετικά με το νέο υλικό που αποκτά η Βιβλιοθήκη.

6.2.4 Θεματικές Πύλες Πληροφόρησης (Subject Portals)

Η Βιβλιοθήκη έχει αναπτύξει ευρετήριο ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης που περιλαμβάνει περιγραφή και συνδέσμους στις κυριότερες ηλεκτρονικές πηγές που διαθέτει η Βιβλιοθήκη. Το ευρετήριο αυτό κρίνεται πλέον ανεπαρκές σύμφωνα με τις τρέχουσες διεθνείς πρακτικές για δημιουργία θεματικών πυλών πρόσβασης σε ποικίλο υλικό και υπηρεσίες πληροφόρησης πάνω σε κάποιο γνωστικό αντικείμενο. Για το λόγο αυτό θα αναπτυχθούν από τη Βιβλιοθήκη Θεματικές Πύλες Πληροφόρησης για τα γνωστικά αντικείμενα του Πανεπιστημίου στις οποίες θα δίνεται πρόσβαση μέσω της ιστοσελίδας των υπηρεσιών πληροφόρησης που θα αναπτυχθεί παράλληλα.

Η δομή των Θεματικών Πυλών Πληροφόρησης θα σχεδιαστεί λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε γνωστικού αντικείμενου ως προς τη μορφή και τον τρόπο χρήσης των σχετικών πηγών πληροφόρησης (π.χ. η Θεματική Πύλη Πληροφόρησης για τη Μουσική πιθανότατα θα περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό διαθέσιμο μέσω του Internet, οπότε εκτός των πληροφοριακών πηγών, θα πρέπει να παρέχει και πληροφόρηση για τις προδιαγραφές του εξοπλισμού Η/Υ –υποστήριξη πολυμέσων, ηχεία κλπ.- και του λογισμικού ή άλλων εφαρμογών –java applets, plugins, shareware κλπ.- που θα είναι απαραίτητα στο χρήστη για να κάνει χρήση των πηγών που εμφανίζονται στη συγκεκριμένη Θεματική Πύλη). Επιπρόσθετα, προβλέπεται και η εφαρμογή συστήματος ενημέρωσης του χρήστη για τα δικαιώματα πρόσβασης σε κάθε πηγή (εκτός και αν αυτή διατίθεται ελεύθερα στο Internet), η ύπαρξη οδηγιών για τη χρήση της (ειδικά εάν πρόκειται για βάση δεδομένων), καθώς και η προσφορά πληροφόρησης για τις προσφερόμενες υπηρεσίες δανεισμού-διαδανεισμού (όταν πρόκειται για έντυπο υλικό).

Θα καταβληθεί προσπάθεια ώστε το σύστημα (πλατφόρμα) που θα χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη των Θεματικών Πυλών Πληροφόρησης να είναι ευέλικτο ώστε να μπορεί να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του τελικού χρήστη δίνοντάς του τη δυνατότητα επιλογής των πηγών που τον ενδιαφέρουν και «στησίματος» της «δικής» του θεματικής πύλης (my portal).

6.3 Προγράμματα Εκπαίδευσης

6.3.1 Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας (ANEYPIΣΚΩ)

Ένας από τους βασικούς στόχους της Βιβλιοθήκης για την επόμενη 5ετία είναι η ενεργός συμμετοχή της στην υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Κατά την προηγούμενη 3ετία η Βιβλιοθήκη οργάνωσε και προσέφερε σε σταθερή βάση πρόγραμμα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης που απευθυνόταν στους προπτυχιακούς (δύο κύκλοι σεμιναρίων στο α' και δ' εξάμηνο) και στους μεταπτυχιακούς (ένας κύκλος σεμιναρίων) φοιτητές. Το πρόγραμμα αυτό περιλάμβανε: γενικό προσανατολισμό στο χώρο και τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης, χρήση του online καταλόγου, στρατηγικές αναζήτησης πληροφοριών σε βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων και αναζήτηση και αξιολόγηση πληροφοριών στο Internet. Παρόλ' αυτά σήμερα, η Βιβλιοθήκη εκτιμά ότι οι χρήστες δεν εκμεταλλεύονται σε ικανοποιητικό βαθμό και με αποτελεσματικό τρόπο τις ηλεκτρονικές πηγές που διαθέτει και επιπλέον (όπως διαπιστώθηκε από την αξιολόγηση του προγράμματος βιβλιογραφικής εκπαίδευσης που έγινε βάσει ερωτηματολογίου που διανεμόταν μετά το τέλος των σεμιναρίων) οι χρήστες ζητούν μεγαλύτερη διάρκεια των σεμιναρίων και επίσης πρακτική άσκηση σε Η/Υ.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, η Βιβλιοθήκη στοχεύει στην αναβάθμιση του προγράμματος πληροφοριακής εκπαίδευσης και την διαμόρφωση ενός ευρύτερου προγράμματος, «πληροφοριακής παιδείας», που θα αποσκοπεί όχι μόνο στην εκπαίδευση των χρηστών στη χρήση των πηγών πληροφόρησης και των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης, αλλά θα τους φέρνει σε επαφή με την παραγωγή, διαχείριση και εκμετάλλευση της ηλεκτρονικής πληροφορίας, αναπτύσσοντας τις κριτικές ικανότητές τους ώστε να μπορούν να αξιολογούν την ποιότητα των προσφερόμενων πηγών πληροφόρησης και να είναι ικανοί να αξιοποιούν την πληροφόρηση σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Ως «πληροφοριακή παιδεία» (information literacy) ορίζεται «η ικανότητα του ατόμου να εντοπίζει, αξιολογεί και να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που χρειάζεται έτσι ώστε να καταστεί αυτόνομο και δια βίου εκπαιδευόμενο». Το νέο πρόγραμμα της Βιβλιοθήκης θα ονομαστεί «ANEYPIΣΚΩ» (Αναζητώ – Βρίσκω – Σκέπτομαι) και θα απευθύνεται στο σύνολο των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας. Στόχος του ANEYPIΣΚΩ είναι να μεταβάλει το υφιστάμενο πρόγραμμα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης σε ένα συγκροτημένο πολύ-επίπεδο πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας. Πέραν των παραδοσιακών δεξιοτήτων χρήσης της Βιβλιοθήκης και των βιβλιογραφικών πηγών που αυτή διαθέτει, θα στοχεύει στην ανάπτυξη και άλλων τεχνικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική χρήση της πληροφοριακής τεχνολογίας και των πληροφοριακών πηγών, αλλά κυρίως, στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης πάνω στην ίδια τη φύση της πληροφορίας, καθώς και του τεχνολογικού, κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου διακίνησής της. Αναλυτικότερα το ANEYPIΣΚΩ θα στοχεύει στην απόκτηση των παρακάτω επιμέρους δεξιοτήτων:

- **«Εργαλειακές» δεξιότητες (tool literacy):** ικανότητα αποτελεσματικής χρήσης έντυπων και ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης συμπεριλαμβανομένων και των λογισμικών πακέτων.
- **Δεξιότητες διαχείρισης πηγών (resource literacy):** ικανότητα κατανόησης της μορφής, του μορφότυπου, της τοποθεσίας και των μεθόδων πρόσβασης των πληροφοριακών πηγών.
- **Κοινωνιο-δομικές δεξιότητες (social-structural literacy):** γνώση του κοινωνικού πλαισίου παραγωγής και διακίνησης πληροφοριών. Περιλαμβάνουν την κατανόηση της διαδικασίας επιστημονικής δημοσίευσης.

- **Ερευνητικές δεξιότητες (research literacy):** ικανότητα κατανόησης και χρήσης της πληροφοριακής τεχνολογίας για την επιτέλεση ερευνητικού έργου. Περιλαμβάνουν την κατανόηση χρήσης εξειδικευμένων εφαρμογών λογισμικού που χρησιμοποιούνται για τη μελέτη μιας επιστήμης.
- **Εκδοτικές δεξιότητες (publishing literacy):** ικανότητα παραγωγής αναφορών των αποτελεσμάτων ερευνητικών εργασιών σε «κειμενική» ή πολυμεσική μορφή.

Με βάση τα παραπάνω, το αναλυτικό πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας θα πρέπει να περιλαμβάνει στη θεματολογία του, εκτός των άλλων, συγκεκριμένα στοιχεία χρήσης Η/Υ που σχετίζονται άμεσα με την ανάκτηση και διαχείριση πληροφοριών (π.χ. εγκατάσταση του Acrobat Reader για την ανάγνωση των pdf αρχείων, εγκατάσταση άλλων plugins στους Web browsers, χρήση των νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών διαδανεισμού, κρατημένου υλικού κλπ., αποθήκευση αποτελεσμάτων έρευνας και αποστολή τους με e-mail, μετατροπή αρχείων από έναν μορφότυπο σε άλλον, διαχείριση bookmarks κλπ.), καθώς και θέματα που σχετίζονται με τη συγγραφή και τη δημοσίευση εργασιών (π.χ. πρότυπα βιβλιογραφικών αναφορών, μεθοδολογία συγγραφής εργασιών, χρήση λογισμικών διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών κλπ.).

Το πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας θα αποτελείται από σεμινάρια εργαστηριακού χαρακτήρα που θα διαβαθμίζονται σε:

1. Εισαγωγικό σεμινάριο προσανατολισμού στη χρήση της Βιβλιοθήκης (εύρεση βιβλίων και άρθρων) και του World Wide Web.
2. Μέσο σεμινάριο με έμφαση στην ανάκτηση πλήρους κειμένου άρθρων περιοδικών και εφημερίδων, διαχείριση βιβλιογραφικών αναφορών με το End Note 4.0, αξιολόγηση ιστοσελίδων και ηλεκτρονικών πηγών πληροφοριών, μέθοδοι αποτελεσματικής αναζήτησης στο Internet πέραν των συμβατικών μεθόδων χρήσης μηχανών αναζήτησης, κ.ά.).
3. Προχωρημένο σεμινάριο που θα απευθύνεται στους μεταπτυχιακούς φοιτητές και στα μέλη του εκπαιδευτικού και ερευνητικού προσωπικού και θα περιλαμβάνει εκτός των άλλων: εύρεση online άρθρων περιοδικών, διαχείριση βιβλιογραφικών αναφορών με το End Note 4.0 και δημιουργία online μαθημάτων (βλ. παρακάτω: Πρόγραμμα Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων).

6.3.2 Πρόγραμμα Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων

Η Βιβλιοθήκη μέχρι σήμερα υποστηρίζει την εκπαιδευτική διαδικασία με παραδοσιακούς τρόπους (π.χ. Συλλογή Κρατημένου Υλικού), χωρίς να συμμετέχει ενεργά στη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού προγράμματος και της εκπαιδευτικής πράξης. Στα προηγούμενα 3 χρόνια, η Βιβλιοθήκη οργάνωσε και λειτούργησε τη Συλλογή Κρατημένου Υλικού (Reserve Collection) η οποία περιλαμβάνει συμπληρωματικό υλικό (πέραν του καθιερωμένου εγχειριδίου της δωρεάν διανομής) που δίνεται από τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού στους φοιτητές. Το εκπαιδευτικό προσωπικό καταθέτει στη Βιβλιοθήκη πακέτο υλικού ανά μάθημα που περιλαμβάνει συνήθως φωτοτυπημένα άρθρα περιοδικών, σημειώσεις, θέματα προηγούμενων εξετάσεων, καθώς επίσης και μία σειρά βιβλίων. Την περίοδο 1999-2000, εννιά (9) καθηγητές για 14 μαθήματα κατέθεσαν 6 πακέτα σημειώσεων και πρότειναν 22 βιβλία στη Συλλογή Κρατημένου Υλικού. Την περίοδο 2000-2001, τριάντα έξι (36) μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού για 47 μαθήματα κατέθεσαν 26 πακέτα σημειώσεων, 50 εργασίες φοιτητών και πρότειναν 119 βιβλία για τη Συλλογή Κρατημένου Υλικού. Όμως, παρά τη θεαματική αύξηση της χρήσης και του μεγέθους της Συλλογής Κρατημένου Υλικού τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού που κάνουν χρήση της αποτελούν μικρό ποσοστό επί του συνόλου.

Η χρησιμότητα της δημιουργίας online μαθημάτων και Ηλεκτρονικής Συλλογής Κρατημένου Υλικού δεν περιορίζεται στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, αλλά μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στη βελτίωση της παραδοσιακής εκπαιδευτικής διαδικασίας και πράξης. Το Πρόγραμμα Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων έχει σαν στόχο τη δημιουργία ενός εικονικού περιβάλλοντος μάθησης (virtual learning environment) που θα λειτουργεί ταυτόχρονα και ως online πηγή διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού για τους φοιτητές και ως online εργαλείο υποστήριξης για τους διδάσκοντες. Τα online μαθήματα θα λειτουργούν συμπληρωματικά στις παραδοσιακές μορφές διδασκαλίας (π.χ. παραδόσεις) οργανώνοντας μαθησιακές δραστηριότητες που οι φοιτητές θα επιτελούν ατομικά ή συνεργατικά. Το ηλεκτρονικό υλικό διδασκαλίας δεν θα είναι στατικό και θα απαιτεί διανοητική δραστηριοποίηση από την πλευρά των φοιτητών. Το Πρόγραμμα Υποστήριξης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων θα συνεισφέρει στη βελτίωση της προπτυχιακής εκπαίδευσης με τους παρακάτω τρόπους:

- καθιστώντας το εκπαιδευτικό υλικό προσβάσιμο από οποιοδήποτε Η/Υ με πρόσβαση στο Internet,
- επιτρέποντας την προσαρμογή της διδασκαλίας στις ατομικές ανάγκες και ενδιαφέροντα των φοιτητών,
- δίνοντας το ερέθισμα για περισσότερο ενεργή ενασχόληση με το εκπαιδευτικό υλικό,
- δημιουργώντας ευκαιρίες για συζήτηση, ανταλλαγή απόψεων και αντιπαραβολή ιδεών για τα θέματα που σχετίζονται με κάποιο μάθημα και
- βελτιώνοντας –με τη διαμόρφωση της Ηλεκτρονικής Συλλογής Κρατημένου Υλικού– την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους φοιτητές και το διδακτικό προσωπικό με αύξηση του μεγέθους της συλλογής αυτής και του αριθμού των καλυπτόμενων μαθημάτων.

6.3.3 Σεμινάριο Εκπαίδευσης Προσωπικού Βιβλιοθηκών στην Οργάνωση και Προσφορά Υπηρεσιών σε Άτομα με Προβλήματα Όρασης

Στα πλαίσια υλοποίησης του ευρωπαϊκού έργου ACCELERATE (Leonardo da Vinci – EL/99/1/068244/PI/I.1.1.e/CONT) η Βιβλιοθήκη απέκτησε αξιόλογη εμπειρία σε θέματα προσφοράς υπηρεσιών σε άτομα με προβλήματα όρασης. Η εμπειρία που αποκτήθηκε κατέδειξε ότι υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού των βιβλιοθηκών, το οποίο πρέπει να μάθει πώς να αντιμετωπίζει τους χρήστες με προβλήματα όρασης, αλλά επίσης να γνωρίζει καλά και το χειρισμό του ειδικού εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για την εξυπηρέτηση τυφλών και μερικώς βλεπόντων ατόμων. Επίσης χρειάζεται ενημέρωση/εκπαίδευση των υπευθύνων των ιστοσελίδων (webmasters) και των υπευθύνων των συστημάτων αυτοματοποίησης (system administrators) των βιβλιοθηκών για να γίνουν οι ιστοσελίδες και οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι (opacs) των βιβλιοθηκών προσβάσιμοι από τα άτομα με προβλήματα όρασης. Με στόχο τη μεταφορά της εμπειρίας αυτής και τη διευκόλυνση άλλων βιβλιοθηκών στην οργάνωση υπηρεσιών για άτομα με προβλήματα όρασης, η Βιβλιοθήκη θα διοργανώσει σεμινάρια εκπαίδευσης του προσωπικού των ενδιαφερόμενων βιβλιοθηκών στη χρήση του ειδικού σταθμού εργασίας και στην προσφορά υπηρεσιών σε άτομα με προβλήματα όρασης.

Κάθε σεμινάριο προβλέπεται να έχει διάρκεια 15 ωρών και θα καλύπτει τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Γενικά στοιχεία για την τυφλότητα και τα αίτιά της.
- Γνωριμία με την γραφή Braille (ιστορία, σημερινή κατάσταση, μελλοντικές τάσεις).
- Οργάνωση υπηρεσιών για άτομα με προβλήματα όρασης από τη βιβλιοθήκη (τρόπος οργάνωσης, συμμετοχή του προσωπικού, μέτρα εφαρμογής).
- Δημιουργία υπηρεσιών προς άτομα με προβλήματα όρασης σε επίπεδο ιδρύματος.
- Επικοινωνία με άτομα με προβλήματα όρασης. Σημασία του εθελοντισμού.

- Χρήση του ειδικού σταθμού εργασίας, με στόχο την εκπαίδευση του προσωπικού των βιβλιοθηκών ώστε να μπορεί να προσφέρει βοήθεια στους σπουδαστές με προβλήματα όρασης για τη χρήση του σταθμού.
- Ενημέρωση των υπευθύνων των ιστοσελίδων (webmasters) και των υπευθύνων των συστημάτων αυτοματισμού (system administrators) των βιβλιοθηκών για τις παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στις ιστοσελίδες και τα συστήματα βιβλιοθηκών για να γίνουν προσβάσιμα από τυφλούς και μερικώς βλέποντες χρήστες.
- Ηλεκτρονικό κείμενο στην υπηρεσία των ατόμων με προβλήματα όρασης, ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, ηλεκτρονική εκπαίδευση, θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το πρόγραμμα επιμόρφωσης των βιβλιοθηκονόμων θα διαμορφώνεται σε συνεργασία με τη βιβλιοθήκη-αποδέκτη του προγράμματος ώστε να καλύπτονται με τον καλύτερο τρόπο οι ανάγκες της βιβλιοθήκης.

6.3.4 Σεμινάριο Εκπαίδευσης Χρηστών με Προβλήματα Όρασης στη Χρήση των Ειδικών Υποστηρικτικών Τεχνολογιών για Πρόσβαση στις Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Πληροφόρησης

Από την εμπειρία που αποκτήθηκε μέσα από επαφές της Βιβλιοθήκης με άτομα με προβλήματα όρασης κατά τη διάρκεια υλοποίησης του ευρωπαϊκού έργου ACCELERATE (Leonardo da Vinci – EL/99/1/068244/PI/L.1.1.e/CONT), έγινε φανερό ότι υπάρχει ανάγκη εκπαίδευσης και των ίδιων των χρηστών στη χρήση του ειδικού υποστηρικτικού εξοπλισμού και των βασικών λογισμικών και συστημάτων (MS Windows, MS Office, web browsers κλπ.), για να μπορούν να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες και τον σχετικό εξοπλισμό των βιβλιοθηκών. Η Βιβλιοθήκη θα οργανώσει σεμινάρια εκπαίδευσης των σπουδαστών -και άλλων ατόμων- με προβλήματα όρασης στη χρήση του ειδικού σταθμού εργασίας και των πηγών πληροφόρησης. Με αυτό τον τρόπο ακόμη και οι χρήστες που δεν είναι εξοικειωμένοι με τους Η/Υ θα μπορέσουν να καταρτιστούν τεχνολογικά και πληροφοριακά ώστε να κάνουν χρήση των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Κάθε σεμινάριο προβλέπεται να έχει διάρκεια 20 ωρών και θα καλύπτει τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Σύντομη περιγραφή του εξοπλισμού του ειδικού σταθμού εργασίας.
- Εισαγωγή στη χρήση εξειδικευμένης υποστηρικτικής τεχνολογίας για άτομα με προβλήματα όρασης (λογισμικό ανάγνωσης οθόνης, φωνητική απόδοση κειμένου μέσω Η/Υ, ανανεούμενη πινακίδα Braille, μεγέθυνση χαρακτήρων της οθόνης του Η/Υ).
- Χειρισμός των MS Windows με πληκτρολόγιο για αντικατάσταση του ποντικιού.
- Εμφάνιση και χειρισμός των γραφικών των MS Windows.
- Εισαγωγή στη χρήση των πιο συνηθισμένων εφαρμογών (MS Word, Internet Explorer, Outlook Express).

6.3.5 Πρόγραμμα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης του Προσωπικού της Βιβλιοθήκης

Στη σύγχρονη εποχή, εποχή των ραγδαίων τεχνολογικών και επιστημονικών εξελίξεων η εκπαίδευση και συνεχής επιμόρφωση του προσωπικού αποτελεί εγγύηση για την επιτυχία και την πρόοδο. Οι σημερινές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, όντας εκ των πραγμάτων στην αιχμή των εξελίξεων στους τομείς της τεχνολογίας και της πληροφόρησης, έχουν ανάγκη να στελεχώνονται από προσωπικό εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο σε διάφορους γνωστικούς τομείς. Εάν συνυπολογιστεί και η όλο και μεγαλύτερη απαίτηση για κατοχή διεπιστημονικών γνώσεων -εφόσον πλέον τα στεγανά των επιστημών έχουν καταρτηθεί-, η ανάγκη για συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που καλείται να υποστηρίξει επιστημονική εκπαίδευση και έρευνα γίνεται ακόμη πιο επιτακτική.

Κατά τη διάρκεια της επερχόμενης 5ετίας θα δοθεί ευκαιρία στο προσωπικό της Βιβλιοθήκης να ενημερωθεί και να καταρτιστεί στις νέες τεχνολογίες και καινοτόμες εφαρμογές στον τομέα της διαχείρισης και προσφοράς πληροφόρησης. Με τον τρόπο αυτό θα διατηρηθεί το υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης του προσωπικού και θα εξασφαλισθεί η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών. Το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης του Προσωπικού θα περιλαμβάνει τα παρακάτω:

- Παρακολούθηση σεμιναρίων που προσφέρονται από ιδρύματα και φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού.
- Συμμετοχή σε συνέδρια που διοργανώνονται από ιδρύματα και φορείς του εσωτερικού και του εξωτερικού.
- Πρόσκληση ειδικών και εμπειρογνομόνων για προσφορά σεμιναρίων, εισηγήσεων και διαλέξεων που θα οργανώσει η Βιβλιοθήκη ή άλλες υπηρεσίες του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Εμπλουτισμό της Βιβλιοθηκονομικής Συλλογής Μονογραφιών και Περιοδικών της Βιβλιοθήκης με νέα τεκμήρια.

6.4 Υπηρεσίες σε Άτομα με Αναπηρίες

Η Βιβλιοθήκη, με βάση την εμπειρία που έχει αποκτήσει από το ευρωπαϊκό έργο ACCELERATE (Leonardo da Vinci – EL/99/1/068244/PI/I.1.1.e/CONT), έχει προβλέψει στο νέο αναπτυξιακό της προγραμματισμό τόσο τη συνέχιση των υπηρεσιών της στα άτομα με προβλήματα όρασης όσο και τη διεύρυνσή τους σε άτομα με άλλες αναπηρίες (κυρίως κινητικές). Τα παραπάνω προβλέπεται να υλοποιηθούν:

- Με τη διαμόρφωση ενός επιπλέον σταθμού εργασίας που θα απευθύνεται κυρίως σε μερικούς βλέποντα άτομα. Στο σταθμό αυτό θα εγκατασταθεί ειδικό λογισμικό και εξοπλισμός που θα καθιστούν δυνατή τη χρήση του τόσο από άτομα με μειωμένη όραση, όσο και από άτομα με πλήρη τυφλότητα.
- Με την εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για την επιλογή των κατάλληλων συστημάτων για την υποστήριξη των ατόμων με άλλες αναπηρίες (π.χ. κινητικές). Στη συνέχεια θα καταβληθεί προσπάθεια για την εφαρμογή της παραπάνω μελέτης και τη διεύρυνση των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης στα άτομα αυτά.

Παράλληλα, για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων με προβλήματα όρασης στους βασικούς κοινόχρηστους χώρους του ισόγειου και στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου, προβλέπεται η υλοποίηση ενός πιλοτικού έργου ειδικής χαρτογράφησης των χώρων αυτών και παραγωγής χαρτών αφής που θα βοηθούν στη γνωριμία και εξοικείωση των ατόμων με προβλήματα όρασης με τους χώρους αυξημένης χρήσης του Πανεπιστημίου και της Βιβλιοθήκης.

Για την παραγωγή των χαρτών αφής θα γίνει αρχικά μετατροπή των κατόψεων του Πανεπιστημίου σε raster (ψηφιδωτή) μορφή και επεξεργασία τους με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού επεξεργασίας εικόνας. Θα γίνει επίσης μετατροπή των raster εικόνων σε vector (διανυσματική) μορφή, μέσω επεξεργασίας με τη χρήση λογισμικού και ψηφιοποίησης με τη χρήση ψηφιοποιητή. Θα σχεδιαστούν χάρτες προσανατολισμού μεσαιάς κλίμακας, όπου θα φαίνεται η συνολική εικόνα του κτιρίου, η θέση των διαφόρων χώρων, η σχετική θέση των χώρων και το μέγεθός τους. Θα σχεδιαστούν χάρτες κινητικότητας, στους οποίους θα παρουσιάζονται αναλυτικά οι χώροι του Πανεπιστημίου με λεπτομερείς πληροφορίες για εμπόδια και πορείες. Θα σχεδιαστεί επίσης ένας χάρτης πρόσβασης στο κτίριο του Πανεπιστημίου, όπου θα παρουσιάζονται οι δρόμοι γύρω από το κτίριο, η θέση των διαβάσεων στους σηματοδότες και οι κοντινότερες στάσεις των λεωφορείων. Η εκτύπωση των χαρτών αφής θα γίνει σε ειδικό χαρτί, μικρού βάρους, που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια της κίνησης του τυφλού. Η όλη εφαρμογή θα σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι δυνατή η απεριόριστη αναπαραγωγή των χαρτών με χαμηλό κόστος.

7. Δραστηριότητες της Βιβλιοθήκης

Ήδη από το 1997, η Βιβλιοθήκη συμμετείχε ενεργά στα βιβλιοθηκονομικά δρώμενα της χώρας με εισηγήσεις και άλλες δημοσιεύσεις. Επίσης, η Βιβλιοθήκη συμμετείχε είτε ως μέλος, είτε ως διοργανώτρια, σε διάφορες εκδηλώσεις που είχαν σα στόχο την προβολή και διάδοση καινοτόμων πρακτικών και την ανταλλαγή εμπειριών σε θέματα βιβλιοθηκών και πληροφόρησης. Ταυτόχρονα δραστηριοποιήθηκε έντονα στα πλαίσια διάφορων πρωτοβουλιών και εθνικών ή διεθνών (ερευνητικών ή/και αναπτυξιακών) προγραμμάτων. Οι δραστηριότητες αυτές αναμένεται ότι θα συνεχιστούν και στην επόμενη 5ετία πάντα υπό το πρίσμα της προώθησης των θεμάτων που σχετίζονται με την οργάνωση, διαχείριση και διάδοση της πληροφορίας σε σχέση με την εκπαίδευση και τον πολιτισμό.

7.1 Δημοσιεύσεις:

Από τις αρχές του 2001 και μέχρι σήμερα (μέσα του 2002) η Βιβλιοθήκη έκανε τις παρακάτω δημοσιεύσεις:

ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ / ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ	ΕΚΔΗΛΩΣΗ
Υπηρεσίες Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών για Τυφλούς και Άτομα με Περιορισμένη Όραση: η Εμπειρία της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ACCELERATE.	<ul style="list-style-type: none"> Κ. Ζωντανός, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, Π. Πατραγκού, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, Α. Φράγκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας, Α. Ταραμόπουλος, Πληροφορικός, Παν/μιο Μακεδονίας 	<ul style="list-style-type: none"> Διημερίδα με θέμα «Δημοτικές Βιβλιοθήκες στην Κοινωνία της Πληροφορίας», Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης, 29-30 Μαρτίου 2001. Ημερίδα με θέμα «Πρόσβαση στις Υπηρεσίες Πληροφόρησης και Βιβλιοθήκης για Τυφλούς και Μερικώς Βλέποντες Χρήστες», Λευκωσία, Κύπρος,, 3-5 Μαΐου 2001.
Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας: Βήματα για την Ισότιμη Πρόσβαση στην Εκπαίδευση και την Πληροφορία.	<ul style="list-style-type: none"> Α. Φράγκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	Ημερίδα με θέμα «Ηλεκτρονικό Περιεχόμενο για Όλους = e-Content: Design for All», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 22 Ιουνίου 2001.
Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα στην Ελλάδα: Συνοπτικός Οδηγός, Βασισμένο στο βιβλίο της Διονυσίας Καλλινίκου «Πνευματική Ιδιοκτησία & Συγγενικά Δικαιώματα» (Εκδ. Π.Ν.Σάκκουλα, Αθήνα 2000)	<ul style="list-style-type: none"> Α. Φράγκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	Έκδοση στα πλαίσια του προγράμματος ACCELERATE, Σεπτέμβριος 2001.
Library Consortia and their Educational Dimension: the HEAL-Link Experience	<ul style="list-style-type: none"> Κλωντίνη Δέρβου, Βιβλιοθήκη Τμημάτων Φυσικής & Πληροφορικής-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μαρίνα Κορφιάτη, Βιβλιοθήκη & Υπηρεσία Πληροφόρησης-Πανεπιστήμιο Πατρών, Σάσα Τζεδάκη Βιβλιοθήκη-Πανεπιστήμιο Κρήτης.Κλ. Ξενίδου-Δέρβου, Α. Φράγκου, Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Μακεδονίας 	Libraries Without Walls 4 Conference: The Delivery of Library Services to Distant Users: Distributed Resources – Distributed Learning, Μόλυβος Λέσβου, 14-18 Σεπτεμβρίου 2001
Voluntary Work at the Library: the Experience of the University of Macedonia Library	<ul style="list-style-type: none"> Α. Φράγκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας Π. Πατραγκού, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	Seminar on Greek and American Libraries: A Time for Interaction, Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης, 23 Οκτωβρίου 2001

Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Μακεδονίας: Συμβολή στη Υποστήριξη των Σπουδών των Ατόμων με Προβλήματα Όρασης	<ul style="list-style-type: none"> • Α. Φράγκου, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας • Π. Πατραγκού, Βιβλιοθηκονόμος, Παν/μιο Μακεδονίας 	Ημερίδα με τίτλο «Πανεπιστημιακές Σπουδές των Νέων με Ειδικές Ανάγκες: Πραγματικότητα και Προοπτικές», Τελλόγλειο Ίδρυμα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 27 Φεβρουαρίου 2002
---	--	---

7.2 Διοργάνωση Εκδηλώσεων

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος ACCELERATE (Leonardo da Vinci – EL/99/1/068244/PI/I.1.1.e/CONT) η Βιβλιοθήκη διοργάνωσε στις 1-2/3, 8-9/3 και 15/3 του 2001 σεμινάριο επιμόρφωσης του προσωπικού της στις ανάγκες των τυφλών και μερικώς βλεπόντων ατόμων για την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών και εξυπηρέτηση τους και ευαισθητοποίησης των φοιτητών του Ιδρύματος για συμμετοχή τους σε εθελοντικά προγράμματα.

Το σεμινάριο διοργανώθηκε σε συνεργασία με την Εθελοντική Εργασία Θεσσαλονίκης. Στο σεμινάριο συμμετείχαν 11 υπάλληλοι της Βιβλιοθήκης που έρχονται σε άμεση επαφή με το κοινό, 8 φοιτητές διαφόρων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και 2 φοιτητές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Στόχος του σεμιναρίου ήταν να προσφέρει ενημέρωση γύρω από τον εθελοντισμό, τα χαρακτηριστικά του, τις κατηγορίες εθελοντισμού, τις ωφέλειες που προκύπτουν από τον εθελοντισμό και την διαφορά του από την φιλανθρωπία, την κοινωνική πρόνοια, την κοινωνική ασφάλιση και τον ερασιτεχνισμό. Στα πλαίσια του σεμιναρίου έγιναν ασκήσεις βίωσης καταστάσεων των ατόμων με προβλήματα όρασης (περπάτημα με δεμένα μάτια με συνοδεία τρίτου, περπάτημα με μαστούνι -με ή χωρίς συνοδεία-, κλπ.), καθώς και παιχνίδια εμπιστοσύνης και δυναμικής ομάδων.

Το όφελος που αποκόμισε η Βιβλιοθήκη μέσα από το σεμινάριο αυτό είναι κυρίως οι γνώσεις αλλά και η εμπειρία που απέκτησαν οι υπάλληλοι της Βιβλιοθήκης για την προσέγγιση και τις ανάγκες των ατόμων με προβλήματα όρασης. Επίσης, μέσα από το σεμινάριο παρουσιάστηκαν αποτελεσματικοί τρόποι ευαισθητοποίησης του κοινού σε θέματα ατόμων με αναπηρίες, ώστε η Βιβλιοθήκη να προωθήσει και άλλες σχετικές ενέργειες. Τέλος, το σεμινάριο συνεισέφερε γνώσεις για την καλή οργάνωση ενός προγράμματος εθελοντισμού και την κατανόηση των υποχρεώσεων αλλά και των δικαιωμάτων των εθελοντών

- Στα πλαίσια της ολοκλήρωσης του ευρωπαϊκού προγράμματος ACCELERATE (Leonardo da Vinci – EL/99/1/068244/PI/I.1.1.e/CONT), η Βιβλιοθήκη διοργάνωσε στις 22 Ιουνίου 2001 ημερίδα με θέμα "Ηλεκτρονικό Περιεχόμενο για Όλους = e-Content: Design for All". Το θέμα της ημερίδας επιλέχθηκε έτσι ώστε να τεθούν προβληματισμοί πάνω στην επιπρόσθετη αξία που παίρνει το ηλεκτρονικό περιεχόμενο σε σχέση με την ειδική χρήση του από τα άτομα με προβλήματα όρασης και τη δυνατότητα διάθεσής του είτε τοπικά είτε μέσω του Διαδικτύου που δημιουργεί ελπίδες για την οριστική εξάλειψη του αποκλεισμού της πρόσβασης των ατόμων με προβλήματα όρασης στην πληροφορία και τη γνώση. Στη διάρκεια της ημερίδας παρουσιάστηκαν και τα αποτελέσματα της εφαρμογής του έργου ACCERATE. Στην ημερίδα πήραν μέρος εισηγητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό (Αυστρία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Πολωνία).
- Στις 14 Οκτωβρίου 2001 η Βιβλιοθήκη διοργάνωσε σε συνεργασία με τη Βιβλιοθήκη των Τμημάτων Φυσικής και Πληροφορικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, την 1^η Συνάντηση του Δικτύου Βιβλιοθηκών της Νότιας Ευρώπης (Southern European Libraries Link – SELL). Το SELL αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία

της Κοινοπραξίας των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEAL-Link) που δημιουργήθηκε στα πλαίσια της Οριζόντιας Δράσης Βιβλιοθηκών του ΕΠΕΑΕΚ Ι και συνεχίζει τη δράση της και στο ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ. Στο SELL συμμετέχουν κοινοπραξίες βιβλιοθηκών από την Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Μάλτα και Τουρκία. Στην 1^η Συνάντηση του SELL παραβρέθηκαν, εκτός από τους εκπροσώπους της HEAL-Link και εκπρόσωποι κοινοπραξιών βιβλιοθηκών από την Ισπανία, Πορτογαλία και Ιταλία, καθώς και εκπρόσωπος της International Coalition of Library Consortia (ICOLC) που εδρεύει στις Η.Π.Α. Στόχος του SELL είναι η προώθηση των συμφερόντων των κοινοπραξιών βιβλιοθηκών από χώρες της Νότιας Ευρώπης στις οποίες τα εκπαιδευτικά συστήματα παρουσιάζουν μεγάλες ομοιότητες σε αντίθεση με τα συστήματα των χωρών της Βόρειας Ευρώπης. Με βάση τη διαφοροποίηση αυτή, το SELL θα προσπαθήσει να αναπτύξει μορφές συνεργασίας μεταξύ των βιβλιοθηκών των Νοτιοευρωπαϊκών χωρών που θα ανταποκρίνονται περισσότερο στις ιδιαίτερες ανάγκες τους.

- Το 2001 η Βιβλιοθήκη ανέλαβε τη διοργάνωση του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 15-17 Οκτωβρίου. Κύριο θέμα του συνεδρίου ήταν: «Το Μάνατζμεντ στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες» και περιλάμβανε τις παρακάτω επιμέρους ενότητες:
 - α) Μάνατζμεντ Βιβλιοθηκών (διοίκηση προσωπικού, διοίκηση πόρων / οικονομική διαχείριση, συστήματα διοίκησης βιβλιοθηκών, οργάνωση βιβλιοθηκών, μάνατζμεντ της αλλαγής, σημερινός και μελλοντικός ρόλος των βιβλιοθηκονόμων, ο ρόλος του Διευθυντή της Βιβλιοθήκης, status της βιβλιοθήκης και συμμετοχή της στην εκπαιδευτική διαδικασία, νομοθετικό πλαίσιο βιβλιοθηκών, ψηφιακές βιβλιοθήκες κλπ.).
 - β) Μάνατζμεντ Υπηρεσιών (οργάνωση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, υπηρεσίες πληροφόρησης, νέες υπηρεσίες, ηλεκτρονικές υπηρεσίες, υπηρεσίες προς άτομα με ειδικές ανάγκες, υπηρεσίες εξ αποστάσεως, υποστήριξη της δια βίου εκπαίδευσης και αυτό-εκπαίδευσης, προβολή προώθηση υπηρεσιών / υλικού κλπ.).
 - γ) Μάνατζμεντ της Πληροφορίας (βιβλιογραφικός έλεγχος και οργάνωση της πληροφόρησης, καταλογογράφηση τρέχουσα και αναδρομική, ψηφιοποίηση, MARC format, oracs και συστήματα αυτοματισμού βιβλιοθηκών, θησαυροί, θεματικές επικεφαλίδες, αρχεία καθιερωμένων εγγραφών, metadata κλπ.).
 - δ) Μάνατζμεντ της Πρόσβασης (συστήματα πρόσβασης στην πληροφορία, εξ αποστάσεως πρόσβαση, δικαιώματα πρόσβασης, πνευματική ιδιοκτησία, συλλογική πρόσβαση, συλλογικά δικαιώματα πρόσβασης, διαχείριση λογαριασμών / κωδικών πρόσβασης κλπ.).

Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και παρακολούθηθηκε από σχεδόν 500 άτομα (415 συμμετέχοντες, 43 εισηγητές και συντονιστές και 48 μέλη αποστολών των χορηγών). Τις εργασίες του Συνεδρίου χαιρέτησε ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Καθ. κ. Γεώργιος Τσιότρας, ο Αντιδήμαρχος Πολιτισμού και Νεολαίας κ. Νίκος Μακραντωνάκης, η Ειδική Γραμματέας Θεμάτων Εποπτικών Μέσων Διδασκαλίας, Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης, Βιβλιοθηκών και Ιστορικών Αρχείων του ΥΠΕΠΘ και Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Αρχειονομίας - Βιβλιοθηκονομίας του Ιόνιου Πανεπιστημίου κα Δάφνη Κυριάκη-Μάνεση και η Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων εκπροσωπούμενη από την κα Μαρία Μαρινοπούλου, Γενική Γραμματέα του Δ.Σ. της Ένωσης. Στο Συνέδριο παρουσιάστηκαν 28 εισηγήσεις, 10 από τις οποίες έγιναν από ξένους ομιλητές (από Η.Π.Α., Ηνωμένο Βασίλειο, Ολλανδία, Βουλγαρία και Ισραήλ).

- Στα πλαίσια του 10ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, η Βιβλιοθήκη διοργάνωσε στις 18 Οκτωβρίου 2001 σεμινάριο με τίτλο «Successful Project Management for Libraries: What Matters & What Does Not». Εισηγήτρια του σεμιναρίου ήταν η Dr Mary Bushing, Associate Professor & Information Resources Development Librarian στο Montana State University η οποία ανακηρύχθηκε ως

Βιβλιοθηκονόμος της χρονιάς 2000 στην Πολιτεία της Μοντάνα. Το σεμινάριο παρακολούθησαν περίπου 55 άτομα, εργαζόμενοι σε βιβλιοθήκες διαφόρων ιδρυμάτων και οργανισμών.

7.3 Συμμετοχή σε Προγράμματα

- Από τις αρχές του 2001 η Βιβλιοθήκη συμμετέχει στη συνέχιση του έργου της Οριζόντιας Δράσης Βιβλιοθηκών που ξεκίνησε στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ Ι και συνεχίζεται στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ. Το νέο έργο έχει τίτλο «Ανάπτυξη της Ψηφιακής Συνεργασίας των Βιβλιοθηκών των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» και θα διαρκέσει μέχρι τα τέλη του 2006. Στα πλαίσια του έργου προβλέπεται: η πλήρης λειτουργία του Συλλογικού Καταλόγου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, η ανάπτυξη και υλοποίηση αυτόματου συστήματος διαδανεισμού, η συνέχιση σύναψης συμφωνιών πρόσβασης σε ηλεκτρονικό υλικό και η επιμόρφωση του προσωπικού των βιβλιοθηκών.
- Τον Ιούλιο 2001 το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δημοσίευσε προκήρυξη καλώντας τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν προτάσεις εκτέλεσης έργων στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας Α2 του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ (περίοδος 2000-2006) για την "Προώθηση και Βελτίωση της Εκπαίδευσης και της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης στα πλαίσια της Δια Βίου Μάθησης", Μέτρο 2.1 "Αναβάθμιση της Ποιότητας της Παρεχόμενης Εκπαίδευσης", Ενέργεια 2.1.3 (Κατηγορία πράξεων ε) "Ενίσχυση και Εμπλουτισμός Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών" και Ενέργεια 5.2.1 (Κατηγορία πράξεων β) "Εξοπλισμός Κεντρικών Βιβλιοθηκών Τριτοβάθμιων Ιδρυμάτων". Τα έργα αυτά συγχρηματοδοτούνται κατά 25% από εθνικούς πόρους και κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) μέσω του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ.

Στα πλαίσια των παραπάνω Ενεργειών, η Βιβλιοθήκη υπέβαλε πρόταση έργου για χρηματοδότηση με σκοπό να αναπτύξει υπηρεσίες που θα της επιτρέψουν να συμβαδίσει με τις σύγχρονες εξελίξεις. Οι αυξημένες απαιτήσεις της ψηφιακής εποχής και της Κοινωνίας της Πληροφορίας (χρήση νέων τεχνολογιών για αποτελεσματικό χειρισμό της πληροφορίας και ανανέωση της γνώσης) έχουν επιφέρει αλλαγές στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και δημιουργούν συνεχώς νέες προκλήσεις στο χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι αλλαγές αυτές δεν αφήνουν ανεπηρέαστες τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, ο ρόλος των οποίων εστιάζεται στην ανάπτυξη και παροχή οργανωμένων υπηρεσιών πληροφόρησης με τη χρήση του Διαδικτύου, καθώς και στην δημιουργία πληροφοριακά "εγγράμματων" χρηστών, ικανών να εκμεταλλεύονται τις δυνατότητες της ηλεκτρονικής πληροφόρησης μέσα από ένα αποδεκτό και ωφέλιμο περιβάλλον. Το έργο που υπέβαλε η Βιβλιοθήκη κινείται σε έναν άξονα με δύο πόλους: την προσφορά ηλεκτρονικού περιεχομένου και την διαμόρφωση "πληροφοριακά εγγράμματων" χρηστών. Στόχος λοιπόν του έργου είναι να αναπτυχθούν από τη Βιβλιοθήκη δραστηριότητες και υπηρεσίες που θα δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη, βέλτιστη οργάνωση και διάθεση ηλεκτρονικού περιεχομένου και στην παροχή πληροφοριακής παιδείας.

- Τον Αύγουστο του 2001 ολοκληρώθηκε το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ACCELERATE (Leonardo da Vinci – EL/99/1/068244/PI/I.1.1.e/CONT) στο οποίο η Βιβλιοθήκη συμμετείχε ως κύριος ανάδοχος. Για το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το έργο ACCELERATE αποτέλεσε το πρώτο σημαντικό βήμα για την εξασφάλιση της πρόσβασης των τυφλών και μερικώς βλεπόντων φοιτητών στις υπηρεσίες των Βιβλιοθηκών τους.

Στα πλαίσια του έργου:

- Πραγματοποιήθηκε στις Βιβλιοθήκες των δύο Πανεπιστημίων η εγκατάσταση και λειτουργία ενός προσαρμοσμένου σταθμού εργασίας Η/Υ με ειδικό τεχνολογικό εξοπλισμό για χρήση από τους τυφλούς και μερικώς βλέποντες χρήστες.
 - Το προσωπικό των δύο Βιβλιοθηκών εκπαιδεύτηκε μέσα από μία σειρά σεμιναρίων ευαισθητοποίησης αλλά και επισκέψεων σε άλλες Ευρωπαϊκές Βιβλιοθήκες και Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στο να παρέχει υπηρεσίες τεχνικής και πληροφοριακής υποστήριξης στους χρήστες με προβλήματα όρασης.
 - Δημιουργήθηκε ένας Εκπαιδευτικός Οδηγός με τίτλο: "Ανάπτυξη υπηρεσιών βιβλιοθήκης προς τα άτομα με προβλήματα όρασης: οδηγός για ελληνικές βιβλιοθήκες", με σκοπό την παροχή σφαιρικής πληροφόρησης προς τους βιβλιοθηκονόμους για την προσφορά υπηρεσιών και την εξυπηρέτηση των χρηστών με προβλήματα όρασης
(<http://www.lib.uom.gr/accelerate/deliverables/>)
 - Αναπτύχθηκε ένα Βοήθημα Πρακτικής Εκμάθησης της χρήσης Η/Υ για τυφλούς και μερικώς βλέποντες χρήστες με τίτλο: "Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης Χρηστών". Παρουσιάζεται με τη μορφή ιστοσελίδας και προσφέρει υλικό για κατευθυνόμενη ή αυτόνομη σειρά μαθημάτων στη χρήση των MS Windows.
(<http://www.lib.uom.gr/accelerate/deliverables/tutorial/>)
 - Δημιουργήθηκε ένας Συνοπτικός Οδηγός Αναφοράς για το Βοήθημα Πρακτικής Εκμάθησης "Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης Χρηστών".
(<http://www.lib.uom.gr/accelerate/deliverables/>)
 - Δημιουργήθηκε ένας Συνοπτικός Οδηγός για την Πνευματική Ιδιοκτησία και τα Συγγενικά Δικαιώματα στην Ελλάδα, στοχεύοντας να αποτελέσει ένα εργαλείο άμεσης αναφοράς για τις βασικές αρχές που διέπουν την πνευματική ιδιοκτησία στην Ελλάδα και με αναφορές στις σχετικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον η Ελλάδα αποτελεί κράτος μέλος της και εναρμονίζεται με τις οδηγίες αυτές. Βασίζεται στο έργο "Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα" (εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2000) της Διονυσίας Καλλινίκου, Διευθύντριας του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Επίκουρης Καθηγήτριας του Πανεπιστημίου Αθηνών.
(http://www.lib.uom.gr/accelerate/deliverables/c_right.doc)
- Από το Μάρτιο του 2002 η Βιβλιοθήκη συμμετέχει στο ευρωπαϊκό έργο COINE (Cultural Objects in Networked Environments, IST-2001-32258). Συντονιστής και ανάδοχος του έργου είναι το ερευνητικό κέντρο CERLIM (Centre for Research in Library and Information Management) που λειτουργεί στο Μητροπολιτικό Πανεπιστήμιο του Manchester (Manchester Metropolitan University) του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Βιβλιοθήκη συμμετέχει ως ένας από τους κύριους εταίρους του έργου μαζί με τα παρακάτω ιδρύματα και ιδιωτικούς οργανισμούς: Fretwell-Downing Informatics Ltd. (Ηνωμένο Βασίλειο), The National Microelectronics Applications Centre Ltd (Ιρλανδία), Universitat Oberta de Catalunya (Ισπανία), The Jagiellonian University (Πολωνία). Στο έργο συμμετέχει ως δευτερευών ανάδοχος και η εταιρία: eircom Ennis Information Age Town της Ιρλανδίας.

Κύριος στόχος του έργου είναι η ανάπτυξη ενός δομημένου δικτυακού περιβάλλοντος το οποίο θα αναδεικνύει τις τοπικές πολιτιστικές δραστηριότητες και θα τις διαχέει σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο μέσω του Διαδικτύου.

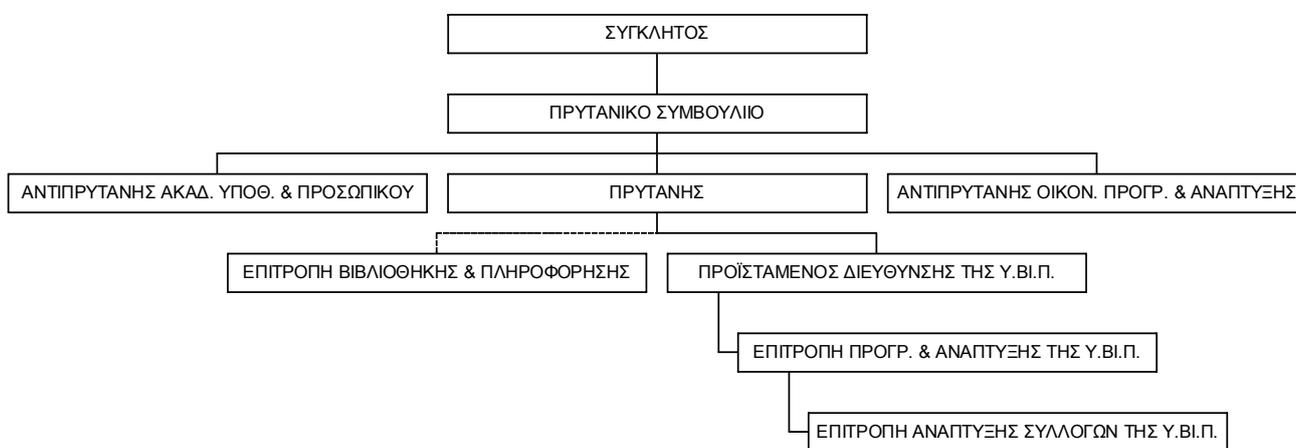
7.4 Άλλες Δραστηριότητες

Το 1998 εκπονήθηκε σχέδιο Κανονισμού Λειτουργίας της Υπηρεσίας Βιβλιοθήκης και Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ο οποίος εγκρίθηκε αρχικά από την Επιτροπή Βιβλιοθήκης. Η τελική μορφή του Κανονισμού της Υπηρεσίας Βιβλιοθήκης και

Πληροφόρησης (πρόκειται για Οργανισμό και Κανονισμό Λειτουργίας της Βιβλιοθήκης) κατατέθηκε και εγκρίθηκε από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου στις 28 Ιουνίου του 2001 (αρ. απόφασης 13/28-6-01). Σύμφωνα με το νέο Κανονισμό η Βιβλιοθήκη λειτουργεί ως Υπηρεσία Βιβλιοθήκης και Πληροφόρησης (Υ.ΒΙ.Π.) σε επίπεδο Διεύθυνσης και απαρτίζεται από 7 οργανικά Τμήματα που είναι τα εξής:

1. Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης
2. Τμήμα Επιστημονικής Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης
3. Τμήμα Δανεισμού-Διαδανεισμού
4. Τμήμα Τεχνικής Επεξεργασίας Υλικού
5. Τμήμα Περιοδικών Εκδόσεων
6. Τμήμα Προσκτήσεων Μονογραφιών
7. Τμήμα Αυτοματισμού

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ Υ.ΒΙ.Π. - ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ**

